Guy de Maupassant

En pariserborgers søndage

Bibliotek 1800

Maupassants 20 fortællinger

Guy de Maupassant

En pariserborgers søndage

eBibliotek 1800

2026

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Guy de Maupassant: *En pariserborgers søndage* er baseret på originaler, som (på udgivelsestidspunktet) er public domain i lande hvor ophavsret er baseret på ophavsmandens død+70 år samt i USA.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Opholder du dig i et land uden for EU, bør du dog tjekke de lokale ophavsretsbestemmelser, før du videredistribuerer værket.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Guy de Maupassant: *En pariserborgers søndage* is based upon sources in the public domain in countries where copyright is based upon Life+70 years, and in the USA (at the time of publishing).

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

If you are outside the EU, you are advised to check the local copyright laws before copying and/or redistributing this ebook.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

Rejseforberedelser

Patissot var født i Paris og var, efter som så mange andre at have nydt en dårlig undervisning i Henrik den Fjerdes kollegium, blevet ansat i et ministerium, fordi han blev protegeret af en af sine tanter, som havde et tobaksudsalg, hvor en af kontorcheferne var kunde.

Han avancerede kun langsomt og ville sikkert være død som fjerde kontorist, hvis ikke det barmhjertige tilfælde, der undertiden styrer vore skæbner, havde grebet ind.

Han er nu to og halvtredsindstyve år gammel, og det er først i denne alder, at han som turist begynder at udforske hele den del af Frankrig, der ligger mellem fæstningsværkerne omkring Paris og provinsen.

Historien om hans avancement kan være lærerig for mange embedsmænd, ligesom skildringen af hans udflugter forhåbentlig vil være nyttig for mange andre parisere, som kan lægge dem til grund for deres egne ture og gennem hans eksempel undgå forskellige af de små uheld, der ramte ham.

Endnu i 1844 hævede Patissot kun en gage på 1800 francs. Han havde det medfødte uheld, at han mishagede alle sine overordnede, der lod ham vansmægte i en evig og fortvivlet forventning om en gageforhøjelse, alle embedsmænds eftertragtede ideal.

Han var i øvrigt ganske flink til sit arbejde, men han forstod ikke at gøre sig gældende, og desuden var han alt for stolt, sagde han selv. Hans stolthed bestod i, at han aldrig hilste sine overordnede på den krybende og ydmyge måde, hvorpå visse af

hans kolleger, som han ikke ville nævne, efter hans mening blottede deres hoved. Han tilføjede yderligere, at hans oprigtighed faldt adskillige til besvær, for han oprørtes – som alle de andre forresten – mod alle uretfærdigheder og overgreb og mod de gunstbevisninger, der tildeltes ukendte, som stod udenfor bureaukratiet. Men hans harmdirrende røst nåede aldrig udenfor det rum, i hvilket han sled sig op. "Jeg arbejder ikke," sagde han, "jeg slider mig op … bogstavelig talt."

Han var først og fremmest embedsmand, derefter franskmand og derefter en mand, der satte pris på orden. Alle disse egenskaber fik ham til principielt at slutte sig til den i ethvert givet øjeblik bestående regering. Han var en fanatisk tilhænger af magten … så snart denne ikke repræsenteredes af hans overordnede.

Hver gang der frembød sig en lejlighed, stillede han sig op på de steder, kejseren skulle passere, for at opnå den ære at hilse på ham, og han svulmede af stolthed over at have vekslet en hilsen med statens overhoved.

Ved således stadig at have suverænen for øje, gjorde han som så mange andre: han gav sig til at efterligne ham; han klippede sit skæg på samme måde som kejseren, anlagde hans frisure, gav sin frakke det samme snit og aflurede majestæten hans ejendommeligheder i gang og bevægelser. Hvor mange mennesker i hvert land ligner ikke billederne af bemeldte lands monark! Når man så nøje til, havde han virkelig en svag lighed med Napoleon den Tredje, men hans hår var sort – han farvede det. Det gjorde ligheden fuldstændig, og når han på gaden mødte en anden herre, der ligeledes mindede om det kejserlige forbillede, blev han ærgerlig og målte vedkommende med

hånlige blikke. Denne efterlignelsestrang blev snart til en fiks idé hos ham, og da han en gang havde hørt en af tjenerne fra Tuilerierne efterabe kejserens stemme, indøvede han det samme tonefald og den samme beregnede langsomhed i sin tale.

Således lykkedes det ham efterhånden at blive til den grad lig sin model, at alle i ministeriet, fra de laveste til de højeste, begyndte at snakke om det. De fandt det upassende, ja næsten fornærmeligt, og der blev givet et vink om det til ministeren, som forlangte at tale med Patissot. Men da ministeren så ham, brast han i latter og gentog to eller tre gange:

"Det er forbløffende, det er virkelig forbløffende!"

Den følgende dag rygtedes det, at Patissots nærmeste overordnede havde indstillet ham til en gageforhøjelse på tre hundrede francs, en indstilling, der straks blev taget til følge.

Fra nu af avancerede han stadig, takket være sin fortrinlige efterlignelsesevne. Det gik endda så vidt, at hans chefer fik en trykkende fornemmelse af, at han stod under en højere beskyttelse, og derfor bestandig tiltalte ham med en vis ærbødighed.

Da republikken kom, var det et tordenslag for ham. Han følte sig skyllet overbord, færdig, han tabte hovedet, holdt op med at farve sig, lod sit skæg tage af og sit hår klippe kort og opnåede således at skabe sig et mildt, skikkeligt og meget lidt kompromitterende udseende.

Men hans overordnede følte ikke desto mindre trang til at hævne sig for den langvarige respekt, han havde indgydt dem, og da de alle af selvopholdelsesdrift var blevet republikanere,

forfulgte de ham på alle måder, nægtede ham gratialer og hindrede hans avancement.

Også han havde skiftet overbevisning, men da republikken ikke er en levende person, som man kan tage og føle på, og som man kan komme til at ligne, og da dens præsidenter skiftede alt for hurtigt, var han i den frygteligste knibe og den dødeligste forlegenhed. Efter et uheldigt forsøg i retning af hans sidste ideal, hr. Thiers, var hans efterlignelsestalent tørret ganske ud.

Men han måtte finde på en ny udfoldelse af sin personlighed. Han søgte længe. Endelig en morgen viste han sig på kontoret med en ny hat, der på den ene side som en kokarde havde en ganske lille, trikolorefarvet roset. Hans kolleger var målløse. Han var til grin hele dagen igennem og den næste med og hele ugen og måneden. Men hans urokkelige alvor endte med at gøre et vist indtryk på kollegerne, og hans overordnede blev endnu en gang ængstelige. Hvilket mysterium skjulte sig under dette tegn? Var det et vidnesbyrd om hans tilslutning til republikken? Eller var det måske et hemmeligt emblem for et eller andet indflydelsesrigt forbund? Så meget var sikkert, at han, for så hårdnakket at blive ved med at bære det, måtte føle sig forvisset om, at han stod under en eller anden skjult, men mægtig beskyttelse. I hvert fald mente de alle, at det var det klogeste at være forsigtig, særlig da hans usvækkede koldblodighed overfor alle drillerier forstærkede deres nervøsitet.

Fremtidig blev der altså taget hensyn til ham, og den første januar 1880 blev han endelig udnævnt til førstefuldmægtig.

Hele sit liv havde han siddet stille. Af kærlighed til ro og fred var han forblevet ugift, og han hadede alt, hvad der hed støj og

bevægelse. Sine søndage havde han i reglen tilbragt med at læse eventyrlige romaner og udregne kollegernes avancements-udsigter. Han havde kun tre gange i sit liv haft ferie, hver gang på otte dage, fordi han skulle flytte. Af og til ved årets store fester var han dog taget med et billigt søndagstog til Dieppe eller Havre for at højne sin sjæl ved det imponerende skue af havet.

Han var fuld af den snusfornuft, der grænser til dumhed. Hans livsførelse var forstandig, han sparede på sin organisme, holdt måde, dels af forsigtighed og dels fordi han var kølig af temperament, og han blev derfor ganske overvældet af forfærdelse, da han en aften på gaden pludselig blev angrebet af en svimmelhed, der fik ham til at frygte et apoplektisk anfald. Han gik sporenstregs til en læge, som undersøgte ham, fik fem francs, indførte ham i sin protokol og gav ham følgende erklæring:

"Hr. Patissot, to og halvtreds år gammel, ugift, embedsmand – Stærkt blodrig og truet af apopleksi. – Behandling: Kolde afvaskninger, let føde og megen motion."

Patissot blev som lamslået. En hel måned sad han på sit kontor med et vådt håndklæde om panden som en slags turban, hvorfra vanddråberne hele tiden trillede ned på hans koncepter, så at han bestandig måtte skrive dem om. Hvert øjeblik tog han lægens erklæring frem og læste den igennem i håb om under ordene at finde en betydning, der hidtil var undgået ham, eller måske at opdage, på hvilken måde, han kunne afværge det apoplektiske slag, der truede ham.

Han viste sine venner det uheldsvangre stykke papir og spurgte dem til råds. En af dem foreslog ham, at han skulle give sig til at bokse. Han henvendte sig straks til en lærer og fik allerede den første dag et så vældigt næveslag lige på næsen, at han for bestandig fik afsmag for denne hygiejniske adspredelse. Gymnastik gjorde ham forpustet, og af at fægte blev han så øm i ryggen, at han i to nætter ikke kunne sove.

Endelig fik han en lys idé. Han ville hver søndag foretage udflugter til fods i omegnen af Paris og i de dele af hovedstaden, som han ikke kendte.

Udrustningen til disse ture fyldte en hel uge hans tanker, og søndag den tredivte maj begyndte han sine forberedelser.

Efter at have studeret alle de reklamer, som halte og enarmede stakler tvinger én til at tage på gadehjørnerne, lagde han sin plan og gav sig til at gå i butikker, foreløbig blot for at se på tingene; han ville vente til senere med at købe.

Han gik først ind til en af de såkaldte amerikanske skomagere og bad om at se på nogle stærke og solide rejsestøvler. Der blev vist ham nogle mærkelige apparater, lige så bepansrede og beslåede som et krigsskib og forsynede med spidser som en harve. Skomageren forsikrede, at de var syet af bisonlæder fra Rocky Mountains. Han blev så begejstret over dem, at han gerne havde købt to par. Han modstod dog fristelsen og nøjedes med det ene par, som han lod pakke ind og selv tog med under armen, der snart blev helt stiv og følelsesløs.

Han anskaffede sig derpå et par jernstærke, stribede fløjlsbukser af den slags, tømrerne plejer at gå med, samt et par sejldugsgamacher, der var gennemtrukket med olie og nåede helt op til knæet.

Endvidere måtte han have et soldatertornyster til sin proviant, en marinekikkert for at kunne orientere sig i terrænet og kende de fjernt liggende landsbyer og et generalstabskort, så at han selv kunne finde vej og klare sig på egen hånd uden at behøve at spørge sig for hos bønderne, der ligger og luger på markerne.

Endelig måtte han for bedre at tåle varmen anskaffe sig en af de lette og behagelige alpaka-dragter, som det kendte firma Raminau i følge sine annoncer leverer i bedste kvalitet for den billige sum af seks francs og halvtreds centimer.

Han begav sig hen i forretningen, hvor en høj og elegant ung mand med nakkeskilning, velplejede damenegle og et uforstyrreligt elskværdigt smil viste ham den ønskede dragt. Den svarede i pragt ikke ganske til annoncen.

Patissot spurgte tøvende:

"Synes De, den er rigtig elegant?"

Den anden så til siden med en vel hyklet forlegenhed som en hæderlig mand, der ikke vil skuffe en kundes tillid, og svarede, idet han med en lidt betænkelig mine dæmpede sin røst:

"De kan nok forstå, min herre, at vi for seks francs og halvtreds centimer ikke kan levere en vare, der for eksempel kan måle sig med denne her ..."

Han fremtog en anden lignende dragt, men adskilligt bedre end den første. Patissot undersøgte den omhyggeligt og erkyndigede sig om prisen.

"Tolv francs halvtreds," var svaret.

Det var fristende, men førend Patissot bestemte sig, spurgte han på ny den unge mand, der betragtede ham med et gennemskuende menneskekenderblik:

"Men … er De nu også vis på, at den er god?"

"Det er den, den er udmærket, blød og behagelig, men den må blot nødig komme i regn. God er den selvfølgelig, men De kan nok begribe, at der er en vis forskel på varerne. Til prisen er den fortrinlig. Tolv francs halvtreds … De må indrømme, det er ingenting. Naturligvis ville en dragt til fem og tyve francs være betydelig bedre. Hvis De vil ofre fem og tyve francs, får De det bedste, der overhovedet eksisterer. Stoffet er lige så fint som klæde og meget solidere. Er det blevet vådt, kan det presses op, og bliver som nyt. Det kan tåle regn, og det falmer ikke i solen. Det er også både varmere og lettere."

Han bredte dragten ud, lod lyset spille i stoffet, krøllede det sammen og rystede det atter ud for at vise dets udmærkede kvalitet. Han blev ved med at tale med en sådan overbevisning i sin veltalenhed og i sine bevægelser, at Patissots betænkeligheder efterhånden bortvejredes. Han følte sig overtydet om dragtens fortræffelighed og købte den.

Den elskværdige unge herre pakkede den, stadig talende, ind og på vejen hen til kassen ved siden af døren, blev han ved med at udvikle i hvilken grad, køberen ville blive tilfreds med sit indkøb. Så snart Patissot havde betalt, tav den unge mand pludselig, bukkede med et forretningsmæssigt: "Farvel, min herre" og smilede overlegent, mens han holdt døren åben for kunden, der havde begge hænderne fulde af pakker og gjorde et forgæves forsøg på at komme til at lette på hatten.

Da Patissot var kommet hjem, gennemgik han sine indkøb og ville prøve støvlerne, hvis jernbeslag gjorde dem glatte som skøjter. Han gled på gulvet og faldt, lige så lang han var. Han

lovede sig selv at passe bedre på, bredte alle sine erhvervelser ud på et par stole og betragtede dem.

Endelig faldt han i søvn med den tanke:

"Det er mærkeligt, at jeg ikke før har tænkt på at tage en tur på landet."

En sørgelig historie

Patissot arbejdede dårligt hele ugen igennem i ministeriet. Han drømte om den tur, han havde planlagt til den kommende søndag, og han følte sig pludselig besjælet af en stærk længsel efter landet og den trang til at sværme under grønne træer, som hvert forår dukker frem i alle parisere.

Om lørdagen gik han tidligt i seng og allerede ved daggry var han oppe.

Hans sovekammervindue vendte ud til en trang og mørk gård, en slags tragt, hvorigennem en lugt af fattige køkkener stadig slog op imod ham. Han stirrede op til den lille firkant af himlen, der viste sig mellem tagene. Den var mørkeblå og allerede solskinsfyldt, gennemkrydset af svalernes hurtige flugt.

Han sagde til sig selv, at de dér oppe fra måtte kunne se ud over landet, over de skovklædte bakker, de blomstrende marker og de vide horisonter.

Lysten til at komme ud i det grønne skød atter op i ham med en vanvittig styrke. Han kom hurtigt i klæderne, trak de vældige støvler på og snørede sine gamacher, et arbejde, der tog ham temmelig lang tid, da han ikke var vant til det. Efter at have stoppet sin ransel med kød, ost og et par flasker vin (han forudså, at den friske luft og den stærke motion ville skærpe hans appetit), tog han sin solide kæp i hånden og begav sig afsted.

Han tog straks faste og lange skridt – et rigtigt soldatertrav mente han – og fløjtede lystige melodier, for at marchen skulle

falde ham lettere. Folk vendte sig om efter ham, en hund gøede ad ham og en droskekusk tilråbte ham et "Lykke på rejsen!"

Men han ænsede det ikke. Han fortsatte sin gang uden at vende sig om og lod frejdig sin kæp beskrive cirkler i luften. Byen lod til at vågne i godt humør, smittet af den skønne forårsdags lys og varme. Husenes facader skinnede i solen, kanariefuglene sang i deres bure, og gaderne var fyldte af en lystighed, der lyste på alle ansigter. Det var, som om alting frydede sig over den milde forårssol.

Han gik ned til Seinen for at tage med den lille floddamper ud til Saint-Cloud. Han fulgte Chaussée d'Antin, boulevarden og Rue Royale, over alt en genstand for de forbigåendes forbløffelse. Men det anfægtede ham stadig ikke, og i tankerne sammenlignede han sig selv med den evige jøde. Da han skulle gå over en rendesten, gled han for anden gang med sine sømbeslåede støvler og faldt så tungt lige på næsen, at det raslede og klirrede i hans ransel. Nogle tililende hjalp ham på benene, og han gik videre, men betydelig mere forsigtigt – ned til Seinen, hvor han satte sig for at vente på båden.

Endelig så han den komme langt borte under broerne. Den var først ganske lille, så blev den større; den voksede og voksede og blev i hans øjne til en hel oceandamper. Han havde grangivelig en fornemmelse af, at han stod i begreb med at tiltræde en lang rejse, drage over store have for at se andre folkeslag og ukendte lande.

Båden lagde til, og han gik ombord. Dækket var fuldt af søndagspyntede mennesker med spraglede hatte og tykke, røde og strålende ansigter. Patissot stillede sig med skrævende ben hen i forstavnen, for at man skulle tro, at han var vant til at

sejle. Men da han var bange for, at båden skulle gynge, stemmede han sin kæp hårdt mod dækket og støttede sig til den for at holde balancen.

Efter broen ved Point-du-Jour blev floden bredere, og efter at båden var sejlet ind mellem to øer, gled den langs med en bakke, hvor hvide huse lyste mellem det grønne. En stemme råbte Bas-Meudon, lidt senere Sèvres og endelig Saint-Cloud, hvor Patissot gik i land.

Så snart han stod på bredden, foldede han sit kort ud for at orientere sig.

Vejen gik opad, og han blev hurtigt forpustet. Tornystret trykkede ham, gamacherne snærede ham, og det var ham næsten umuligt at slæbe de svære støvler, der var tungere end et par kanonkugler, gennem støvet. På én gang standsede han med en fortvivlet bevægelse. Da han gik hjemmefra, havde han i skyndingen glemt sin marinekikkert.

Endelig nåede han skoven. Trods den skrækkelige varme, trods sveden, der i stride strømme randt ham ned ad panden, trods vægten af hans udrustning og trods stødene fra ranselen løb han, mere end han gik, under træerne og gjorde af og til små hoppende spjæt som en gammel astmatisk hest.

Inde i skyggen under træerne var der behagelig køligt, og han blev grebet af rørelse over den brogede mangfoldighed af små, gule, røde, blå og violette blomster, der nikkede på deres stængler langs grøftekanten. Insekter af alle størrelser og alle former kravlede op og ned ad græsstråene, der bøjede sig under vægten af dem. Patissot faldt i en oprigtig beundring over naturen, men da han var dødtræt, satte han sig i græsset.

Han mærkede, at han allerede var sulten, og ville spise. Han spændte tornystret af, åbnede det og blev ved synet af dets indhold slaget med rædsel. Den ene af flaskerne var gået itu, naturligvis den gang han faldt, og vinen, der ikke havde kunnet trænge igennem voksduget, havde ødelagt al maden og forvandlet den til en suppe.

Ikke desto mindre spiste han et stykke lammekølle, efter først at have tørret det omhyggeligt af, en skive skinke og noget af brødet, der var helt opblødt og rødt. Dertil drak han en del af den anden flaske rødvin, som ved den stadige rysten var blevet dækket med et uappetitligt, lyserødt skum.

Oven på måltidet hvilede han sig et par timer, hvorefter han på ny rådførte sig med sit kort og atter begav sig på vej.

Da han havde gået i nogen tid, stod han på en korsvej, som det var ham umuligt at finde på kortet. Han stirrede op mod solen, prøvede på at bestemme verdenshjørnerne, betænkte sig længe og studerede omhyggeligt alle de små linjer, der krydsedes på papiret og forestillede veje. Til sidst måtte han indrømme overfor sig selv, at han var gået vild.

Foran ham strakte sig en henrivende allé, hvis spinkle løv lod solstrålerne trænge igennem som lysende dråber, der faldt ned over de hvide margueritter langs siden og fik dem til at skinne mellem det grønne græs. Alléen var ganske øde og stille. Kun en stor bi fulgte ham summende; af og til satte den sig på en blomst, men fløj næsten straks igen op og videre til den næste. Dens svulmende krop, der lignede gul- og brunstribet fløjl, bares af et par fine gennemsigtige vinger, som gjorde indtryk af at være uforholdsmæssigt små.

Patissot iagttog den med dyb interesse, da han pludselig mærkede noget, der bevægede sig ved hans fødder. I første øjeblik blev han bange og gjorde uvilkårlig et spring til siden, men så tog han mod til sig, bukkede sig forsigtigt ned og fik øje på en lille frø, der var af størrelse som en valnød og satte afsted med lange spring.

Han bukkede sig endnu længere for at gribe den, men den slap bort mellem hænderne på ham. Med den størst mulige forsigtighed lagde han sig ned på alle fire og krøb hen imod den. Tornystret, der som et skjold hvælvede sig på hans ryg, gav ham en vis lighed med en kæmpemæssig skildpadde på vandring. Da han var kommet hen til stedet, hvor dyret var blevet siddende, rejste han sig op på knæene og tog sigte for at slå ned på det med begge hænder; han faldt næsegrus mod jorden, og da han atter rejste sig, var begge hans hænder fulde af jord, frøen derimod var der ikke, og det hjalp ikke, at han ledte, han kunne ikke mere få øje på den.

Han gik videre ned ad alléen og opdagede en bænk, hvorpå der sad en herre. Den fremmede havde lagt begge sine hænder på håndtaget af sin stok, støttede hagen på hænderne og så ud, som om han var hensunken i en dyb grublen. Patissot satte sig ved siden af ham på bænken, og da han hørte til den race mennesker, der ikke kan tilbringe tre sekunder ved siden af en af sine lige uden at henvende ordet til ham, lod han sig på ingen måde afskrække af, at den anden ikke en gang syntes at have lagt mærke til ham, men hostede stærkt for at vække ham af hans tanker og spurgte derpå uden nogen som helst indledning:

"De kan vel ikke sige mig, om denne vej fører til Versailles?"

Herren løftede hovedet og svarede i en sørgmodig tone:

"Nej, den går til Bougival."

Så tav han.

Patissot stirrede lidt op i træerne. Skovens svulmende grøde lå tyngende i luften og satte ham i en lystig og let erotisk stemning. Med en kort latter og et muntert glimt i øjet sagde han:

"Det her er rigtig en allé for et par forelskede!"

Hans sidemand vendte sig om imod ham og erklærede med en fortvivlet mine:

"Hvis jeg var forelsket, min herre, så ville jeg gå ned og kaste mig i Seinen."

Patissot, der på ingen måde var af samme mening, protesterede:

"Nej, ved De hvad! Hvorfor ville De dog det?"

"Fordi det har været mig en alt for dyr spas, til at jeg skulle få lyst til at opleve den igen."

Patissot trak på skuldrene og svarede:

"Ja, hvis man er så dum, at man indlader sig på dårskaber, så er det selvfølgelig dyrt."

Den anden sukkede og sagde melankolsk:

"Nej, skylden var såmænd ikke min. Det var begivenhederne, der sammenrottede sig imod mig, det var det hele!"

Patissot, der begyndte at håbe på at få en god historie, fortsatte:

"Man kan da ikke leve som en munk, det strider imod naturen."

Den fremmede så op imod himlen og svarede i en ynkelig tone:

"Det er sandt nok, min herre, men hvis præsterne var almindelige mennesker som vi andre, så ville det ikke være sket. Jeg er en bestemt modstander af det gejstlige cølibat, skal jeg sige Dem, og jeg har mine grunde til det."

Patissot, som blev mere og mere interesseret, spurgte:

"Ville det være meget indiskret at spørge Dem om dem?"

"Ak Gud, nej, jeg skal såmænd gerne fortælle Dem min historie. Jeg er normanner. Min fader var møller i Darnetuil, nær ved Rouen, og da han døde, kom begge hans børn, min broder og jeg, i huset hos en onkel af os, en tyk og skikkelig præst. Han opdragede os, og da vi var blevet voksne, sendte han os begge to til Paris, for at vi skulle finde os en passende stilling.

Min broder var enogtyve år og jeg toogtyve. Af sparsommelighedshensyn boede vi sammen og førte en meget fredelig tilværelse, indtil den begivenhed indtraf, som jeg vil fortælle Dem om.

En aften, da jeg var på vejen hjem, traf jeg på gaden en ung pige, som jeg syntes overordentlig godt om. Hun svarede til min type, lidt fyldig, og tilsyneladende venlig og godmodig. Jeg turde selvfølgelig ikke tiltale hende, men jeg sendte hende et meget sigende blik. Den næste dag mødte jeg hende atter på det samme sted. Jeg var den gang ret undselig og jeg nøjedes derfor med at hilse på hende. Hun svarede på min hilsen med et lille smil, og dagen efter talte jeg til hende.

Hun hed Victorine og hun syede for en stor konfektionsforretning. Jeg mærkede straks, at jeg var forelsket, og sagde til hende:

"Frøken, jeg har en følelse af, at jeg ikke længere kan leve, hvis jeg ikke får lov til at være i Deres nærhed."

Hun slog øjnene ned uden at svare, men jeg greb hendes hånd og følte, at hun trykkede min.

Jeg var fuldstændig fortryllet, men jeg vidste ikke, hvorledes jeg skulle bære mig ad på grund af min broder. Endelig besluttede jeg at sige ham det hele, da han kom mig i forkøbet. Også han var forelsket. Vi blev så enige om, at han skulle flytte et andet sted hen, men vi turde ikke sige noget om det til vor onkel, der stadig måtte adressere alle brevene til min bopæl.

Som sagt så gjort, og otte dage senere holdt Victorine sit indtog hos mig. Vi arrangerede en lille middag, hvortil min broder mødte med *sit* hjertes genstand, og om aftenen, da min veninde havde bragt alt i orden, tog vi definitivt vort hjem i besiddelse …

Vi havde måske sovet en time, da jeg pludselig blev vækket af en kraftig ringen. Jeg så på uret, klokken var tre om morgenen. Jeg trak et par benklæder på og gik hen til døren, idet jeg sagde til mig selv:

"Der må jo være sket en ulykke …"

Det var min onkel, min herre!

Han havde sit rejsetæppe over armen og sin vadsæk i hånden.

"Ja, det er mig, min dreng," sagde han, "biskoppen har givet mig ferie, og så tænkte jeg, at jeg ville overraske jer. Jeg bliver et par dage i Paris."

Han kyssede mig på begge kinder, gik indenfor og lukkede døren efter sig. Jeg var mere død end levende, kan De nok begribe, og da han ville videre ind i sovekammeret, greb jeg ham næsten i kraven: "Nej, ikke dér, onkel, kom, det er denne

vej." Jeg trak ham ind i spisestuen. Kan De sætte Dem ind i min situation? Hvad skulle jeg gøre?

"Og din broder?" spurgte han, "gå ind og væk ham."

Jeg stammede:

"Han er ikke hjemme. Han er blevet nødt til at tilbringe natten i forretningen; der var en bestilling, som absolut skulle gøres færdig."

Min onkel gned sig i hænderne:

"Nå, så går det nok godt med arbejdet!"

Jeg fik en lys idé:

"Ja, men kære onkel, du må jo være sulten oven på rejsen?"

"Det har du ret i, det nægter jeg ikke. Jeg tror ikke, jeg ville sige nej til en lille bid brød."

Jeg skyndte mig hen til skabet, hvor vi havde gemt levningerne fra middagen. Jeg vidste, at min onkel var en god spiser; enhver ægte normannisk præst er altid parat til at spise tolv timer i træk, om det skal være. For at få det til at vare så længe som muligt, satte jeg først noget oksekød, som jeg vidste, at han ikke holdt af, for ham. Da han havde spist tilstrækkeligt af det, bragte jeg ham resterne af en høne, en næsten hel postej, noget kartoffelsalat, tre små oste og lidt fin vin, som jeg havde stukket til side til den følgende dag. Jeg forsikrer Dem, han var nær ved at gå bag over.

"Nå, det må jeg sige, du har en velforsynet husholdning!"

Jeg proppede ham, jeg proppede ham. Og han lod sig villigt proppe. Der blev sagt om ham hjemme i sognet, at han var mand for at sætte en hel flok okser til livs. Da han omsider havde gjort rent bord, var klokken blevet fem! Jeg havde en fornemmelse af, at jeg sad på glødende kul. Ved hjælp af et par

kopper kaffe fik jeg endnu en time til at gå, men så rejste han sig.

"Lad mig så se, hvorledes I bor," sagde han.

Det var ude med mig. Jeg gik bagefter ham, mens jeg overvejede, om jeg ikke gjorde bedst i at kaste mig ud af vinduet …

Vi trådte ind i sovekammeret, og jeg var lige ved at besvime, da et nyt håb atter fik mig til at skyde hjertet op i livet. Det flinke pigebarn havde trukket sengegardinerne for. Å, Gud give, han ville lade være med at åbne dem!

Ak, desværre nej, med lyset i hånden gik han lige hen til dem og med et eneste ryk trak han dem til side … Det var meget varmt, og derfor havde vi taget alle tæpperne bort, tilbage var kun lagenet, som hun havde halet op over hovedet, men man *så*, min herre, man så tydeligt omridset af hende. Jeg skælvede over hele legemet, og min hals snørede sig sammen, så at jeg var lige ved at kvæles.

Min onkel vendte sig om mod mig og brød ud i en hjertelig latter, der gjorde mig så forbløffet, at jeg nær var sprunget op til loftet.

"Ha, ha! din spøgefugl!" sagde han, "nå, så du ville ikke vække din broder? Nu skal du bare se, hvorledes jeg skal få ham vækket!"

Jeg så hans kraftige bondenæve hæve sig, og mens han var lige ved kvæles af latter, faldt den med et formidabelt klask ned på … ja, ned på det omrids, man så under tæppet.

Der lød et forfærdeligt hvin fra sengen, og lagenet bevægede sig, som om der var jordskælv. Hun havde viklet sig så tæt ind i det, at hun måtte kæmpe og kæmpe for at komme løs. Endelig

lykkedes det hende, og hun dukkede frem med øjne, der lynede som et par lygter. Hun stirrede rasende på min onkel, der med åben mund og stønnende, som om han skulle til at få ondt, veg baglæns tilbage.

Nu kunne jeg ikke mere. Jeg tabte fuldstændig hovedet og rendte min vej.

I seks dage flakkede jeg om uden at turde gå hjem til mig selv. Da jeg endelig tog mod til mig, var der ikke længere nogen ..."

Patissot, der rystede af undertrykt latter, kunne ikke bare sig for at bryde ud med et: "Nej, det manglede s'gu bare!" der bragte hans sidemand til tavshed.

Men efter et par sekunders forløb fortsatte den fremmede sin fortælling:

"Jeg så aldrig mere min onkel. Han gjorde mig arveløs i den tro, at jeg benyttede mig af min broders fraværelse til at lave gale streger.

Jeg så heller aldrig mere noget til Victorine. Hele min familie vendte mig ryggen, og selv min broder, der drog fordel af begivenheden, idet han ved min onkels død arvede hundrede tusinde francs, synes at betragte mig som en forhærdet libertiner. Og dog forsikrer jeg Dem, min herre, at jeg siden den nat aldrig ... aldrig ... De forstår mig! ... Der er alligevel øjeblikke her i livet, som man ikke glemmer."

"Hvad bestiller De nu her?" spurgte Patissot.

Den anden så med et undersøgende blik først til højre ned gennem alléen og derefter til venstre, som om han var bange for, at et eller andet ukendt øre skulle lytte til hans ord, og mumlede derpå med en røst, som dirrede af rædsel:

"Jeg flygter for kvinderne, min herre!"

To berømte mænd

Patissot havde lovet en af sine venner, der havde en robåd, at han ville tilbringe den påfølgende søndag sammen med ham. En uventet begivenhed kom imidlertid på tværs af hans planer. En aften mødte han på boulevarden en af sine fætre, som han yderst sjældent så noget til. Denne fætter var journalist, en elskværdig fyr, som var godt inde i alle kredse, og som hjælpsom tilbød at vise Patissot en mængde interessante ting.

"Hvad har du for eksempel tænkt dig, at du vil gøre på søndag?"

"Jeg skal til Argenteuil, jeg skal ud at ro."

"Næ, ved du hvad, det er virkelig alt for ensformigt, det er jo altid det samme. Nej, kom du hellere med mig. Du skal komme til at gøre bekendtskab med to berømte mænd og få lejlighed til at se to kunstnerhjem."

"Ja, men min læge har udtrykkelig befalet mig at tage på landet."

"Vi skal netop også på landet. Først tager vi ud til Poissy, hvor Meissonnier har et landsted, og derfra spadserer vi til Médan. Dér bor Zola, hvis sidste roman jeg skulle se at få fat på til bladet."

Ganske skør af glæde gik Patissot ind på forslaget.

Han købte sig endog en flot ny frakke, da hans egen var en lille smule slidt, og han gerne ville gøre et korrekt indtryk. Han var forfærdelig bange for, at han, som folk i almindelighed, når de taler om en kunst, de aldrig selv har udøvet, skulle komme til at sige dumheder til maleren eller forfatteren.

Han fortalte om sin frygt til fætteren, der gav sig til at le og svarede:

"Vrøvl, sig dem bare komplimenter, ikke andet end komplimenter, hele tiden komplimenter, der er ikke noget bedre til at få dumhederne til at glide ned, hvis man siger nogle. Du kender jo Meissonniers malerier?"

"Ja, selvfølgelig."

"Og du har læst Rougon-Macquart-suiten?"

"Fra ende til anden."

"Det er alt, hvad der behøves. Nævn med passende mellemrum et af malerierne, citér, når du kan komme afsted med det, en af romanerne og tilføj: Vidunderligt!!! Storartet!!! Glimrende malet!!! Betagende skrevet!!! osv. På den måde kan man altid klare sig. Jeg ved nok, at begge de to herrer er meget forvænte og blaserede, men det glæder alligevel altid en kunstner at blive rost."

Søndag morgen begav de sig altså til Poissy. Meissonniers ejendom lå nogle minutter fra banegården ved enden af kirkepladsen. Efter at de var gået gennem en lav, rødmalet port, der fortsattes under et prægtigt løvtag af vildvin, standsede journalisten og spurgte sin ledsager:

"Hvorledes tænker du dig egentlig Meissonnier?"

Patissot betænkte sig. Endelig bestemte han sig til at svare:

"En lille, meget pillen, glatraget herre med et militært snit."

En meget mærkelig bygning, der nærmest lignede en sæterhytte, dukkede frem til venstre og til højre, næsten lige for den, lidt lavere liggende, selve hovedbygningen. Det var et besynderligt hus, hvor der var lidt af alt, af en gotisk fæstning, af et middelalderligt herresæde, af en villa, af en moské, af en

pyramide, af orienten og af occidenten. En stil så overlegen indviklet, at den kunne gøre en klassisk arkitekt sindssvag, på én gang noget fantastisk og dog smukt, udtænkt af maleren selv og udført efter hans befalinger.

De gik ind og stod i en lille dagligstue, der var overfyldt med kufferter. En mand kom ind, han var klædt i en kort kittel. Det, man lagde mest mærke til hos ham, var hans skæg, et sandt profetskæg, et ganske utroligt skæg, en flod, et væld, et Niagara af skæg.

Han kaldte på journalisten og sagde:

"De må undskylde den uorden, De ser, jeg kom først hjem i går, og intet er endnu pakket ud eller sat på plads. Vil De ikke sidde?"

Journalisten afslog det:

"Jeg vil ikke forstyrre Dem. Jeg kom blot her forbi og ville se indenfor for at hilse på Dem."

Patissot var stærkt betaget. Ved hvert af sin vens ord bukkede han som en automat, der er trukket op, og mumlede, idet han af lutter sindsbevægelse kom til at stamme en lille smule:

"Det er dog en her-herlig ejendom!"

Maleren smilede smigret og tilbød at vise dem rundt. Han trak dem først ind i en lille gammeldags pavillon, hvor hans ældste atelier fandtes. Det vendte ud til en terrasse. Derpå kom de igennem en salon, en spisestue, en vestibule, fuld af de vidunderligste kunstgenstande og beklædte med kostbare tapeter og gobeliner. Den løjerlige udvendige arkitektur udløste sig indvendig i en ødsel luksus af trapper. En pragtfuld hovedtrappe, en lille vindeltrappe, gemt i et tårn, en køkkentrappe i et andet, trapper allevegne.

Patissot kom ved et tilfælde til at åbne en dør og veg forbløffet tilbage. Det sted, hvis navn folk med selvagtelse kun udtaler på engelsk, var udstyret som et tempel, en original og bedårende helligdom, præget af den mest forfinede smag og udsmykket som en pagode, en udsmykning, der måtte have krævet megen tid og mange tanker.

Derefter besøgte de parken, som ikke var mindre indviklet og forvirret, og som vrimlede af irgange og gamle træer.

Journalisten ville imidlertid absolut videre, og med mange taksigelser tog de afsked med maleren. På vejen ud af haven mødte de en gartner. Patissot spurgte ham:

"Har Meissonnier haft denne ejendom længe?"

Manden svarede:

"Ja, se, det kommer nu an på, hvorledes man mener det. Grunden købte han allerede 1846, men huset!!! … det har han såmænd både revet ned og bygget op igen en fem-seks gange siden den tid … Jeg er vis på, at der står over to millioner i det."

Patissot gik ud ad porten, grebet af en uhyre respekt for maleren, ikke så meget på grund af hans værker, hans berømmelse og hans talent, som fordi han kunne kaste så mange penge ud til et lune, mens alle andre mennesker giver afkald på ethvert lune for at samle penge.

Da de var kommet igennem Poissy, drejede de om ad vejen til Médan. Den gik først langs med Seinen, derpå op ad en bakke for at gennemskære den smukke landsby Villaines, gik derpå atter ned ad og førte endelig ind i den lille by, som beboedes af forfatteren til Rougon-Macquart-romanerne.

Straks til venstre lå en gammel, koket kirke, flankeret af to små tårne. De gik endnu et par skridt og en bonde viste dem, hvor den berømte forfatter boede.

Førend de ringede på, studerede de huset udefra. Det var en stor, ny, firkantet og meget høj bygning, der så ud, som om den ligesom bjerget i fabelen var nedkommet med et ganske lille hvidt hus, der lå tæt ved dens fod. Dette sidste hus var den oprindelige ejendom og var blevet bygget af den første ejer. Tårnet var opført af Zola.

De ringede på. En vældig hund, en krydsning af en St. Bernhardshund og en Newfoundlænder, gav sig til at gø så voldsomt, at Patissot følte en ubestemmelig lyst til at vende om. Men en tjener kom ilende, beroligede Bertrand og fik journalistens kort for at give det til sin herre.

"Bare han vil tage imod os!" mumlede Patissot, "jeg ville være forfærdelig ked af det, hvis jeg var kommet herud uden at få ham at se."

Hans ledsager smilede:

"Vær ikke bange. Jeg skal nok finde på noget."

Men tjeneren kom tilbage og bad dem uden nogen som helst omsvøb om at følge med.

De blev vist ind i den nye bygning og Patissot var så bevæget, at han pustede som en blæsebælg, da de steg op ad den gammeldags trappe, der førte op til anden etage.

Han forsøgte imens at forestille sig den mand, hvis navn på dette tidspunkt blev nævnet over hele verden med dirrende had af enkelte, med ærlig eller hyklet forargelse af alle snobber, med misundelig foragt af adskillige kolleger, med ærbødighed af en hel skare læsere og af mange iblandt dem med fanatisk

beundring. Og han forberedte sig på at se en slags skægget kæmpe med et frygtindgydende udseende, med en rungende stemme og med en meget lidt imødekommende optræden.

Døren gik op ind til et uforholdsmæssigt højt og stort værelse, hvis ene side i hele sin bredde optoges et buevindue, som vendte ud mod marken og gennem hvilket lyset strømmede ind. Gamle vævede tapeter dækkede væggene. Til venstre var der en monumental kamin, som flankeredes af to stenmænd, og hvori der på én dag måtte kunne brændes en hundredårig gammel eg. Et mægtigt skrivebord, overfyldt med bøger, papirer og aviser, stod midt i stuen, som var så storslået og så imponerende, at den straks fangede blikket, så at opmærksomheden først bagefter blev henledet på den mand, der, da de kom ind, lå på en orientalsk divan, hvorpå tyve mennesker kunne have sovet.

Han rejste sig, gik et par skridt hen imod dem, pegede på to lænestole og satte sig derefter atter på divanen med det ene ben trukket op under sig. Ved siden af ham lå en bog og med den højre hånd legede han med en papirkniv, hvis spids han af og til betragtede med det ene øje, mens han med den nærsynedes hårdnakkethed kneb det andet til.

Journalisten forklarede hensigten med sit besøg, og forfatteren så af og til skarpt på ham uden at svare. Imens sad Patissot, mere og mere forlegen, og iagttog berømtheden.

Zola var knapt fyrretyve år. Han var af middelstørrelse, temmelig svær og så godmodig ud. Hans hoved (der meget lignede de mandsportrætter, man finder på mange af de italienske billeder fra det sekstende århundrede), var, uden i ordets plastiske betydning at være smukt, yderst karakterfuldt

og intelligent. Det tætklippede hår stod lige op fra den stærkt udviklede pande. Den lige næse standsede pludseligt, skarpt, næsten for skarpt, som ved et snit af en saks, lige over overlæben, der overskyggedes af et temmelig tykt, sort overskæg. Hele hagen var dækket af et tætklippet, sort skæg. Øjnene var sorte, ofte ironiske og gennemtrængende, og man følte, at der bagved dem arbejdede vågne tanker, som gik til bunds i menneskene, dissekerede deres ord, analyserede deres bevægelser og blottede deres hjerte. Dette runde og korte hoved svarede i ét og alt til det korte og rappe navn med de to springende konsonanter og de to rungende vokaler.

Da journalisten var færdig med sin udvikling, svarede forfatteren ham, at han ikke ville forpligte sig til noget, at han ville se tiden an, og at han endnu ikke havde nogen bestemt plan med sin roman. Så tav han. Det var en afsked, og de to mænd rejste sig flove.

Men Patissot fik pludselig et voldsomt ønske; han ville have, at den berømte mand sagde et eller andet til ham, ligegyldigt hvad, men noget, han kunne fortælle videre til sine kolleger på kontoret.

Han samlede alt sit mod og stammede:

"Å, min herre, hvis De vidste, hvor jeg beundrer Deres værker!"

Forfatteren bukkede, men svarede ikke.

Patissot blev dumdristig og fortsatte:

"Det er mig en stor ære at få lejlighed til at gøre Deres bekendtskab."

Forfatteren bukkede igen, men med en stiv og lidt utålmodig mine.

Patissot lagde mærke til det, han tabte hovedet og tilføjede, idet han trak sig tilbage:

"Hvilken her-her-herlig ejendom!"

Ejendomsbesidderen vågnede pludselig hos forfatteren og jog hans ligegyldighed på flugt. Smilende gik han hen til vinduet for at gøre sine gæster opmærksomme på udsigten. Den var virkelig pragtfuld, og de to besøgende faldt i begejstring og udtrykte deres beundring i de mest smigrende vendinger. Det åbnede huset for dem. De så alt lige til det elegante køkken, hvis loft og vægge var beklædte med porcelænsplader, og som af den grund var en stadig genstand for bøndernes forbavselse.

"Hvorledes har De fået dette hus?" spurgte journalisten.

Forfatteren svarede, at han havde søgt efter en hytte, som han kunne leje for en sommer, og så havde han fundet det lille hus, som nu lå foran det nye, og som den gang var til salg for nogle tusinde francs, en bagatel, næsten ingenting. Han havde købt det lige på stedet.

"Ja, men alt, hvad der siden er bygget til, må have kostet Dem mange penge?"

Zola smilede:

"Å ja, ikke så få."

De to mænd trak sig tilbage.

Da de var kommet udenfor, tog journalisten Patissots arm og sagde i en langsom, filosoferende tone:

"Ser du, hver general har sit Waterloo, og hver kunstner, der bor på landet, sin ejerstolthed."

De tog med toget fra stationen i Villaines, og i kupéen slog Patissot om sig med den berømte malers og den store

romanforfatters navne, som om de var hans kære venner. Han gjorde sig endog umage for at give det udseende af, at de havde spist frokost hos den ene og til middag hos den anden.

På fiskeri

Dagen før den dag, da Patissot for første gang i sit liv skulle kaste en snøre ud i floden, købte han sig for en sum af 80 centimer "*Hvad enhver fisker bør vide*". Gennem dette værk fik han besked om en masse nyttige ting, men han blev særlig betaget af dets stil, og nedenstående stykke lærte han udenad:

"Med andre ord, vil De, uden at gøre Dem særlig umage, uden at bryde Dem om regler eller forskrifter, være heldig i Deres fiskeri, hvad enten De fisker fra den ene eller den anden bred, men med den sejrsstolte mine, som sætter sig ud over alle vanskeligheder? Godt, så fisk før, efter og under et uvejr, når himlen åbner sig og krydses af ildlinjer, og når jorden durer under tordenens lange skrald, thi da vil fiskene gribes af rædsel eller griskhed og i vildt virvar slå fra deres vaner over i en almindelig galop.

I dette øjeblik kan De tage hensyn eller lade være med at tage hensyn til alt, hvad der er sagt og skrevet om fiskeri, det kommer ud på ét. Kast blot Deres snøre ud, og sejren er Dem vis!"

For på samme tid at kunne fange fisk af alle størrelser, købte han tre af de bedste stænger, som ved at skydes ud og ind kunne få forskellige længder. Til grundlingerne købte han kroge nr. 15, til brasen nr. 12 og ved hjælp af nr. 7 mente han at få sin kurv fyldt med karper. Han købte ingen regnorme, da han var sikker på at finde dem allevegne, men derimod forsynede han sig rigeligt med maddiker. Han købte en hel krukke fuld og om aftenen fordybede han sig i betragtningen af dem. De hæslige

dyr, der udsendte en modbydelig stank, vrimlede i deres klidbad som i råddent kød.

Patissot fik lyst til at øve sig i at anbringe dem på krogene. Han overvandt sig til at tage en af dem, men så snart han havde stukket den ned på den spidsede, bøjede stålkrog, sprak den og udtømte hele sit indhold. Han forsøgte tyve gange i træk uden at have mere held med sig, og han ville måske være blevet ved hele natten, hvis han ikke havde været bange for at opbruge hele sin forsyning.

Han tog ud med det første tog. Banegården var fuld af folk, som var bevæbnede med fiskestænger. Nogle af stængerne så ligesom Patissots ud til at være af bambus, men andre var af et eneste stykke og blev tyndere opefter. Det var en stor skov af fine spidser, der hvert øjeblik stødte sammen, filtrede sig ind i hinanden, så ud, som om de kæmpede ligesom kårder, eller gyngede som masterne på et ocean over bredskyggede stråhatte.

Da lokomotivet satte sig i bevægelse, så man dem stikke ud af alle vinduerne. De fik toget til at ligne en kålorm, der snoede sig gennem markerne.

Patissot stod af ved Courbevoie, hvor diligencen til Bezons blev taget med storm. En del af fiskerne klumpede sig sammen på taget, og deres stænger, som strittede lige op i luften, gav omnibussen udseende af et kæmpemæssigt pindsvin.

Langs hele vejen indhentede de andre fiskere, der gik i samme retning. Det var en uhyre pilgrimsvandring mod et eller andet ukendt Jerusalem. Ligesom de troende på hjemvejen fra Palæstina havde de lange stave og en hvid blikkasse daskede på deres ryg. De skyndte sig.

I Bezons fik Patissot endelig øje på floden. Begge dens bredder var indrammet af en række mennesker, herrer i diplomatfrakker og mænd i bluser, kvinder og børn, ja endogså giftefærdige unge piger. De fiskede alle sammen.

Patissot begav sig lige hen til slusen, hvor hans ven, Boivin ventede på ham. Vennen gav ham en kølig modtagelse. Han havde for nylig gjort bekendtskab med en tyk herre, der kunne være henved et halvthundrede år, så kraftig ud og havde et ansigt, som var helt forbrændt af solen. De tre havde sammen lejet en båd, som de fortøjede næsten lige neden for slusen, lige ved hvirvlerne, hvor det er en kendt sag, at man fanger de fleste fisk.

Boivin var straks parat. Han satte lokkemaden på krogen og kastede linen ud, hvorpå han blev siddende ganske ubevægelig med blikket stift hæftet på det lille stykke kork. Af og til halede han forsigtigt snøren op af vandet for at kaste den længere ud.

Den tykke herre bar sig anderledes ad. Han lavede omhyggeligt sin krog til, men så snart han havde fået den ud i floden, lagde han stangen ned ved siden af sig, stoppede sin pibe, lagde armene over kors og kiggede på vandet uden at skænke flåddet et eneste øjebliks opmærksomhed.

Patissot gav sig i lag med sine maddiker, der blev ved med at gå itu. Da der var gået fem minutter, vendte han sig om imod Boivin:

"Å, Boivin, vil De ikke være så venlig at sætte de dyr på mine kroge. Jeg kan ikke få dem til at hænge fast."

Boivin så op:

"Jeg må bede Dem om ikke at forstyrre mig, Patissot, vi er ikke kommet herhen for at more os."

Ikke desto mindre opfyldte han den andens bøn, og Patissot kastede sin snøre ud, idet han omhyggeligt efterlignede enhver af vennens bevægelser.

Båden, der var ankret op mod strømmen, var meget urolig. Bølgerne ruskede i den og pludselige strømhvirvler fik den til at snurre rundt som en top til trods for, at den var fortøjet ved begge ender. Patissot, der var fuldt optaget af fiskeriet, følte sig ikke desto mindre lidt ilde tilpas, hans hoved var tungt og han var ikke fri for at være svimmel.

De fangede imidlertid intet. Boivin, som var meget nervøs, rynkede fortvivlet panden og hans bevægelser blev rappe og febrilske, Patissot skammede sig som over et nederlag og kun den tykke herre sad stadig lige ubevægelig og røg på sin pibe uden at bryde sig det fjerneste om sin snøre.

Langt om længe tog Patissot mod til sig og spurgte ham i en ynkelig tone:

"Bider de ikke på?"

Den anden svarede roligt:

"Nej, naturligvis ikke."

Patissot stirrede forbavset på ham:

"Er De nogensinde heldig?"

"Aldrig!"

"Hvad er det, De siger? Aldrig?"

Den tykke herre blev ved med at ryge som en fabriksskorsten, mens han kom med følgende oplysning, der satte hans sidemand i oprør:

"Nej, og det ville også være mig i høj grad besværligt, hvis de gjorde det. Jeg kommer nemlig aldeles ikke for at fiske, men fordi jeg befinder mig vel her. Man bliver gynget, som om man

var på havet. Når jeg har en medestang med, er det kun for at gøre som de andre."

Patissot befandt sig tværtimod slet ikke godt. Hans ildebefindende, der først var af en ret ubestemmelig art, tog stedse til og blev snart ikke til at tage fejl af. Han blev gynget ligesom på havet og han var simpelthen søsyg.

Så snart det første anfald var stilnet lidt af, foreslog han, at de skulle holde op, men Boivin blev så rasende, at han var lige ved at springe på ham. Den tykke herre fik imidlertid medlidenhed med Patissot, og uden at bryde sig om Boivins indsigelser roede han båden i land. Så snart den syge var kommet sig lidt, gav de sig til at tænke på frokosten.

De havde valget mellem to restauranter.

Den ene, som var ganske lille og mere lignede en kro, blev besøgt af skrabet blandt lystfiskerne. Den anden, der bar navnet "Lindely", lignede en bourgeoisi-villa og talte mellem sine gæster fiskesportens aristokrati. De to værter var fødte fjender og skulede til hinanden over et stort stykke jord, som adskilte dem; midt på jorden knejsede fiskerikontrollørens og slusemesterens hvide hus. Af disse to myndigheder holdt den ene på kroen og den anden på lindene, og de indre stridigheder i de tre afsides beliggende huse var en tro gengivelse af hele menneskehedens historie.

Boivin, som kendte kroen, ville derhen:

"Dér spiser man udmærket, og det er ikke dyrt."

Den tykke herre derimod erklærede, at han ikke ville spise andre steder end i "Lindely". Det var et fortrinligt sted, erklærede han, hvis køkken kunne måle sig med Paris' bedste restauranter.

"Gør, som De har lyst til," svarede Boivin, "jeg går dér, hvor jeg er vant til at komme. "

Og han gik.

Patissot, som var misfornøjet med sin ven, fulgte med den tykke herre.

De spiste frokost sammen, udvekslede deres syn på livet, meddelte hinanden deres anskuelser og blev enige om, at de var skabte til at forstå hinanden.

Efter måltidet skulle fiskeriet fortsættes, men de to nye venner gik sammen langs med bredden, indtil de standsede ved jernbanebroen, hvor de satte sig, og, stadig passiarende, kastede deres snører i vandet.

Fiskene ville fremdeles ikke bide, men Patissot havde nu forsonet sig med sin skæbne.

En hel familie kom gående. Faderen, der havde bakkenbarter som en øvrighedsperson, havde en umådelig lang medestang, tre børn af hankøn og forskellig størrelse var ligeledes forsynede med stænger, hvis længde var afpasset efter deres alder, og moderen, som var meget korpulent, svippede yndefuldt med en fiks stang, der forneden var smykket med en sløjfe.

Faderen hilste:

"Er det et godt sted her, mine herrer?"

Patissot skulle lige til at lukke munden op, da hans sidemand kom ham i forkøbet med at svare:

"Glimrende!"

Hele familien smilede og satte sig til rette omkring de to fiskere.

Patissot blev grebet af et brændende ønske om at fange en fisk, blot en eneste, lige meget hvorledes den var, om den så ikke var større end en flue, bare for at imponere alle dem omkring ham. Han gav sig til at manøvrere med sin snøre på samme måde, som han havde set Boivin gøre. Han lod flåddet drive med strømmen, så langt snøren nåede, så gav han et ryk og halede langsomt maddingen tilbage langs med bredden. Derpå trak han den op, lod den beskrive en hel bue i luften og kastede den atter ud i vandet nogle meter højere oppe. Navnlig den sidste bevægelse syntes han, at han foretog med en vis elegance, som han selv glædede sig over, da hans snøre, som han med et hastigt ryk havde slynget bagud, pludselig hang fast i et eller andet. Han gjorde en kraftanstrengelse for at rive den løs, et hvinende skrig lød bag ham, og han så en pragtfuld blomstersmykket damehat fare ved enden af hans snøre som et meteor gennem luften og havne midt ude i floden.

Han vendte sig forfærdet om og slap stangen, der fulgte hatten og drev med strømmen efter den, mens hans nye ven, den tykke herre, smed sig om på ryggen og hylede af latter. Damen greb sig forvildet op til hovedet, hvor hatten havde siddet, og var lige ved at kvæles af raseri. Hendes mand var ikke mindre rasende, han skældte Patissot huden fuld og fordrede erstatning for hatten, som Patissot måtte betale med tre gange så meget, som den var værd. Hvorefter familien trak sig værdigt tilbage.

Patissot tog en anden stang og lige til aften sad han tålmodigt og badede sine maddiker. Hans sidemand havde lagt sig ned i græsset og sov sødeligt. Ved syvtiden vågnede han.

"Skal vi så holde op?" sagde han.

Patissot trak sin snøre op, udstødte et skrig og var lige ved at gå bag over af forundring. Ved enden af snøren sprællede en ganske lille fisk. Da de så nærmere til, viste det sig, at krogen sad fast i bugen på den; den var ligefrem blevet harpuneret, idet snøren blev trukket op af vandet.

Patissot triumferede. Han var fuldkommen ellevild af glæde og forlangte, at fisken skulle steges til ham ganske alene.

Under middagen voksede fortroligheden mellem de to nye venner. Patissot fik at vide, at den tykke herre boede i Argenteuil og i tredive år havde drevet sejlsport, og han måtte love en søndag at komme ud til ham til frokost.

Samtalen interesserede ham så stærkt, at han glemte sin fangst.

Først efter kaffen kom han pludselig i tanker om den og forlangte at få den. Den lå midt på en tallerken og lignede en gullig og forvredet tændstik.

Han nød den med velbehag og stolthed og om aftenen, da han sad ovenpå omnibussen, fortalte han sine sidemænd, at han den dag havde fanget en portion fisk, der vejede fjorten pund.

Før festen

Festen nærmer sig. Den spores allerede gennem en vis uro i gaderne, ligesom når en krusning på vandet bebuder, at et uvejr er i anmarch. Butikkerne pyntes med flag og kommer allesammen til at se lige så muntre ud som farveforretningerne med deres brogede skilte, og manufakturhandlerne tjener store penge på de tre nationale kulører.

Lidt efter lidt vokser stemningen. Efter middagen foran caféerne tales der ikke om andet, og hver enkelt udkrammer sine meninger og sin viden.

"Sikke'n fest, det bliver! Sikke'n fest!"

"Gud, ved De ikke, at alle Europas kronede hoveder kommer, det vil sige inkognito, bare for at se på stadsen?"

"Ja, kejseren af Rusland skal allerede være kommet. Han vil spadsere rundt alle vegne sammen med prinsen af Wales."

"Det forbavser mig ikke, for De kan tro, at det bliver en fest!"

Og der bliver fest, det som Patissot, pariserborgeren Patissot, kalder en fest med en ubeskrivelig trængsel, der i femten timer presser al sin legemlige, flagpyntede hæslighed gennem gaderne, en brænding af svedende kroppe; solide koner, som har erhvervet sig deres fedt bag disken, og som af forpustelse under trikolorebåndene på stortoppen sejler tungt af sted ved siden af den forkrøblede kontormand, der bugserer sin kone og sine unger, arbejderen, der har sin siddende overtværs på skuldrene, den forfjamskede provinsianer med det sløvt idiotiske ansigtsudtryk og den let ragede staldkarl, som endnu dufter af gødning. Hertil kommer alle udlændingene,

der er udstafferede som aber, englænderinderne, som ligner giraffer, og den talløse falanks af småborgere, som lever skikkeligt af deres sparepenge, og som morer sig over alt. Oh, trængsel, træthed, sved, støv, skrål, pres og skub af menneskekød mod menneskekød, masede fødder og ligtorne, tanketomhed og ilde lugte, overflødige skridt, massers ånde og hvidløgsbriser – skænk Patissot al den fryd, hans hjerte kan rumme!

Efter at have læst de på gadehjørnerne opslåede opråb, der opfordrede samtlige medborgere til at samle sig om at give deres huse en så kunstnerisk udsmykning som muligt, begyndte Patissot på sine forberedelser.

Desværre var der en alvorlig hindring. Hans eneste vindue vendte ud til gården, en mørk, trang og dyb gård, hvor ingen andre end rotterne ville kunne have glæde af hans tre venetianske lygter.

Han måtte have et offentligt vindue. Han fandt det. I første etage i huset boede en rig partikulier, som var konservativ og kongeligsindet, og hvis kusk, der ligeledes var reaktionær, på sjette sal havde et kvistkammer, som vendte ud mod gaden. Patissot gjorde den beregning, at når man bare betalte tilstrækkeligt for det, var enhver overbevisning til salg, og han bød derfor piskens indehaver fem francs for at afstå ham sit værelse fra klokken tolv om formiddagen til klokken tolv om natten. Tilbuddet blev øjeblikkelig modtaget.

Da denne side af sagen var i orden, gav han sig til at tænke på udsmykningen.

Ville tre flag og fire lygter være nok til at give kvistkammeret et kunstnerisk særpræg? … nok til at udtrykke den begejstring,

hans sjæl husede? … Nej, det ville det afgjort ikke! Men trods en lang søgen og mange natlige overvejelser kunne Patissot ikke finde på noget andet. Han rådspurgte sine naboer, som faldt i forundring over hans spørgsmål, han forhørte sig hos sine kolleger … alle havde købt flag og lygter, som de til festdagen pyntede med trefarvede bånd.

Så gav han sig at gå på jagt efter en original idé. Han gik rundt på caféer og indlod sig i samtale med gæsterne, men de manglede alle sammen fantasi. En morgen satte han sig oven på en omnibus. En respektabelt udseende herre røg sin cigar ved siden af ham, lidt længere borte dampede en arbejder på en kort pibe, lige ved kusken sad to sjovere og rev vittigheder af sig. Resten af passagererne var kontorfolk af alle slags, der for tre sous blev transporteret til deres forretninger.

Foran butikkerne skinnede flagguirlanderne i solopgangen. Patissot vendte sig om imod sin sidemand. "Det bliver en smuk fest," sagde han.

Herren tilkastede ham et arrigt sideblik og svarede i en barsk tone:

"Jeg er s'gu ligeglad!"

"Bryder De Dem ikke om festen?" spurgte Patissot forbløffet.

Den anden rystede ringeagtende på hovedet og erklærede:

"Den art fester indgyder mig nærmest medlidenhed. Hvad er der at feste for? … For regeringen? Jeg kender aldeles ikke noget til regeringen!"

Patissot, der som statsembedsmand følte sig som en del af regeringen, rankede sig overlegent og fastslog i en bestemt tone:

"Regeringen, min herre, det er republikken."

Men hans sidemand lod sig ikke imponere; han stak ganske roligt hænderne i lommen og svarede:

"Nå, og så? … Det benægter jeg ikke. Men om det er republikken, eller det er noget andet, det er mig revnende ligegyldigt … Det eneste, jeg forlanger, er at kende min regering. Jeg har set Charles den Tiende og jeg sluttede mig til ham, og jeg så Louis-Philippe og jeg sluttede mig til ham. Men, min herre, jeg har aldrig set republikken."

Stadig lige højtidelig indvendte Patissot:

"Republikken er repræsenteret af sin præsident."

Den anden mumlede gnavent:

"Godt, så vis mig ham."

Patissot trak på skuldrene:

"Alle og enhver kan få ham at se, vi gemmer ham ikke i et skab."

Den tykke blev pludselig hidsig:

"Undskyld, min herre, men det er netop sagen, alle og enhver kan ikke få ham at se. Jeg, jeg, som taler til Dem, jeg har prøvet over hundrede gange på det. Jeg har stået på vagt uden for Élysée-paladset, men han kom ikke ud. En mand, der gik forbi, fortalte mig, at præsidenten spillede billard i en café på den anden side af gaden; jeg gik over i caféen på den anden side af gaden, men han var der ikke. Der var blevet lovet mig, at han skulle tage til Melun til dyrskuet. Jeg tog også til Melun, men jeg så ham ikke. Nu har jeg opgivet det … jeg har forresten heller ikke set Gambetta og jeg kender ikke en gang en eneste deputeret."

Patissot var blevet beroliget og hørte opmærksom på den andens grunde.

I en mere besindig tone fortsatte herren:

"Det skulle have været mig, der skulle lave fest, ved De, hvad jeg så ville gøre? … Det skal jeg sige Dem, jeg ville arrangere et vogntog med forgyldte kareter, ligesom ved en kongekroning, inde i kareterne ville jeg sætte alle regeringens repræsentanter, lige fra præsidenten til de deputerede, og så ville jeg køre dem gennem Paris hele dagen. På den måde ville i det mindste alle kunne komme til at se staten."

En af sjoverne oppe ved siden af kusken vendte sig om:

"Ja, vel, ligesom ved fastelavn. Skulle de så ha' fastelavnsris i næverne?"

En latter løb langs de to bænke.

Patissot opfattede kritikken og mumlede indvendig:

"Det ville måske ikke være rigtig værdigt."

Herren tænkte sig lidt om og indrømmede det.

"Ja men så," sagde han, "så kunne man anbringe dem et eller andet sted, hvor alle kunne se dem uden at have noget besvær med det. Hvad mener De om at sætte dem op på Triumfbuen og lade folket passere forbi! Det ville da blive ret storslået!"

Sjoveren vendte sig atter om:

"Bare man så ikke glemmer at ta' kikkert med!"

Herren svarede ikke, men fortsatte:

"Det er ligesom ved udleveringen af fanerne. Det burde være et påskud til at lave et eller andet, en lille krig for eksempel, og så kunne troppedelingerne få fanerne som en belønning … Jeg har forresten haft en idé, som jeg i et brev meddelte ministeriet, der imidlertid ikke har nedladt sig til at svare mig. Eftersom det er den dag, Bastillen blev stormet, man har valgt til nationalfest, ville intet være naturligere end at arrangere en

gentagelse af denne begivenhed. Man kunne lave en Bastille af pap og lærred og lade den male af en teatermaler. Den skulle rejses på Vendômepladsen og være så stor, at hele Julisøjlen blev skjult inde i dens mure. Derefter skulle tropperne storme den. Det ville være et smukt skuespil og på samme tid en gavnlig lære: Tyranniets volde, nedbrudte af selve hæren. Til sidst skulle der stikkes ild på Bastillen og som et symbol på den nye samfundsorden og på folkets frigørelse ville Julisøjlen med Frihedens genius skyde frem af flammerne."

Alle passagererne oven på omnibussen var blevet opmærksomme og lyttede til hans ord. De fandt idéen fortræffelig.

En gammel mand erklærede:

"Det er en ophøjet tanke, min herre, en tanke, der gør Dem ære. Det er sørgeligt, at regeringen ikke har gjort den til sin."

En ung mand foreslog, at man skulle lade skuespillere deklamere Barbiers *Jamber* på gaderne for på samme tid at lære folket at forstå digtekunsten og friheden.

Hans forslag vakte begejstring. Hver havde noget at skulle have sagt, og stemningen steg. Inde fra en gård lød i forbifarten nogle toner, det var en lirekasse, der spillede Marseillaisen. Arbejderen begyndte at synge den, og alle passagererne skrålede i kor omkvædet med. Sangens begejstrede karakter og dens opflammende rytme smittede kusken; han piskede på hestene, som slog over i galop. Patissot stemmede af fuld hals i med og klaskede sig på lårene. Inde i vognen spurgte passagererne rædselsslagne hinanden, hvad det var for et uvejr, der var brudt løs oppe over deres hoveder.

Endelig hørte de op med at synge, og Patissot, der var kommet til det resultat, at hans sidemand måtte være en mand med initiativ, spurgte ham til råds med hensyn til forberedelserne til festen.

"Lygter og flag kan jo være meget pænt," sagde han, "men jeg ville gerne have noget bedre."

Den anden grundede længe, men kunne intet finde.

Patissot indså det håbløse i sin søgen og gik hen og købte tre faner og fire lygter.

Elskovsleg

Mange digtere er af den mening, at naturen ikke er fuldstændig uden kvinden, og derfra stammer uden tvivl alle de blomstrende sammenligninger, som i deres vers efter tur forvandler deres hjertes udvalgte til en rose, en viol, en tulipan osv. Den stemning, som griber én, når mørket falder på, når aftentågen begynder at sænke sig over bakkerne, og når duften, som stiger op fra jorden, beruser én, udløses, om end på en meget ufuldkommen måde, i lyriske påkaldelser.

Ligesom alle andre begyndte Patissot at længes efter elskov, efter smægtende kys på solbeskinnede stier, efter ømme håndtryk og runde midjer, som ville bøje sig ind i hans favntag.

I sine drømme så han kærligheden som en fryd uden grænser, og han bævede af taknemmelighed mod den store ubekendte, der har nedlagt så meget trylleri i menneskenes kærtegn. Men han måtte have én at dele sin betagelse med, og han vidste ikke, hvor han skulle finde hende. Efter en vens råd gik han i Folies-Bergère. Der så han et komplet udvalg, men det faldt ham uhyre vanskeligt at bestemme sig for én iblandt dem, for hans længsel var især sammensat af poetiske rørelser, og poesien var åbenbart ikke den stærke side hos disse damer, der stirrede på ham med deres sortmalede øjne og smilede lokkende med deres kunstige tænders skinnende emalje.

Endelig traf han sit valg. Det var øjensynlig en begynderinde. Hun gjorde et fattigt og frygtsomt indtryk, og der var noget i hendes vemodige blik, der syntes at røbe et sind med sans for poesi.

Han satte hende stævne til den næste dag klokken ni på Saint-Lazare-banegården.

Hun kom ikke, men hun var så hensynsfuld at sende en af sine veninder i stedet for.

Det var et stort rødhåret pigebarn, som var klædt patriotisk i tre farver, og som på hovedet havde en sand tunnel af en hat, hvis centrum dannedes af hendes ansigt. Patissot blev lidt skuffet, men fandt sig dog i byttet, og de tog billet til Maisons-Lafitte, hvor der skulle være kaproning og en stor venetiansk fest.

Så snart de var kommet ind i kupéen, hvor der i forvejen sad to dekorerede herrer og tre damer, der førte sig med så megen værdighed, at de i det mindste burde have været markiser, meddelte den rødhårede med en skrigende papegøjestemme Patissot, at hun var en skikkelig pige, som holdt af at more sig og elskede at komme på landet, fordi man dér plukker blomster og spiser stegt fisk. Hun lo med en latter så skarp, at ruderne dirrede, og kaldte familiært sin ledsager for "gamle støder".

Patissot, der nærede den anskuelse, at han i sin egenskab af statsembedsmand var forpligtet til en vis tilbageholdenhed, følte sig meget forlegen. Heldigvis tav Octavie; hun skævede fra siden til sine medrejsende og blev pludselig grebet af den trang, der forfølger alle kvinder af hendes slags, til at gøre bekendtskab med virkelige damer. Da der var gået fem minutter, mente hun, at hun havde fundet et middel, hun trak *Gil Blas* op af sin lomme og rakte den høfligt til den ene af damerne, der blev ganske forbløffet og med en hovedrysten afslog at tage imod den. Octavie blev stærkt krænket og gav sig til at tale om "visse personer, der bildte sig noget ind og ikke var

et hår bedre end en anden én". Af og til udslyngede hun endda et ret kraftigt ord, der overfor de øvrige passagerers iskolde værdighed faldt til jorden som en død kugle.

Endelig var de i Maisons-Lafitte. Patissot ville straks søge hen til parkens mest skyggefulde steder i håb om, at skovens stille højtid ville dulme hans ledsagerindes ophidsede stemning. Men virkningen blev en ganske anden. Så snart hun var kommet ind i det grønne, gav hun sig til af fuld hals at skråle alle de operamelodier, der flød i hendes kyllingehjerne; hun slog triller og gik lige fra *Robert* over til *Den stumme* og derfra til øjeblikkets sentimentale godtkøbspoesier, som hun sang med de mest skingrende toner.

Men pludselig tav hun stille og erklærede, at hun var sulten, og at hun ville vende om. Patissot, der stadig håbede på at få hende gjort blidere, prøvede forgæves på at holde hende tilbage.

Hun blev vred.

"Jeg er ved gud ikke taget herud for at ærgre mig!" sagde hun.

Han turde ikke trænge mere ind på hende, og de gik ned til restaurant Petit-Havre, som lå lige ved det sted, hvor kaproningen skulle foregå.

Hun bestilte en mægtig frokost, en hel række retter, nok til at mætte et helt regiment. Da hun imidlertid var for sulten til at kunne vente, forlangte hun straks nogle sardiner, som hun kastede sig over med en grådighed, som om hun ville sluge æsken med. Men da hun havde spist to eller tre af de små oliemættede fisk, erklærede hun, at nu var hendes sult gået over, og at hun ville hen for at se på forberedelserne til kaproningen.

Patissot var lige ved at geråde i fortvivlelse. Nu var det hans tur til at blive rasende, og han nægtede bestemt at rejse sig. Så gik hun alene med løfte om at komme tilbage til desserten. Han begyndte at spise, tavs, ensom og grundende over, hvorledes han skulle bære sig ad med at få denne oprørske natur til at virkeliggøre hans drøm.

Hun kom ikke igen, og han gav sig til at søge efter hende.

Hun havde truffet nogle venner, en bande næsten nøgne roere, som solen havde brændt ildrøde lige op til ørerne. De sad foran en café og drøftede højrøstede og med voldsomme lader alle udsigterne for kaproningen. To respektabelt udseende herrer, dommerne formodentlig, hørte opmærksomt på dem.

Octavie havde puttet sin hånd ind under armen på en lang, opløben fyr, der så ud til at have rigeligere med muskler end med hjerne; men da hun fik øje på Patissot, hviskede hun den anden et par ord i øret og slap ham.

Den opløbne svarede:

"Ja vel, jeg er med på den."

Strålende, med et muntert, næsten kælent blik kom hun henimod Patissot.

"Skal vi ikke ro en tur?" spurgte hun.

I sin glæde over at se hende så indsmigrende samtykkede han i dette nye ønske fra hendes side og lejede en båd.

Men skønt Patissot havde lyst til at se på kaproningen, afslog hun hårdnakket at komme i nærheden af den.

"Jeg vil meget hellere være alene med dig, min skat," sagde hun.

En skælven gik gennem hans hjerte … endelig! …

Han trak sin frakke af og gav sig til at ro som en rasende.

En gammel, monumental mølle, hvis ormædte hjul hang ned over vandet, skrævede med sine buer tværs over floden. De gled langsomt under den, og da de kom ud på den anden side, så de foran sig et henrivende parti af floden, som overskyggedes af store træer, der dannede en hvælving. Den lille flodarm snoede sig videre ud og ind, snart til højre og snart til venstre, og åbenbarede ved hver omdrejning nye skønheder, på den ene side vide marker og på den anden en skrænt, helt oversået med villaer. De kom forbi en badeanstalt, der var næsten helt begravet under løvet, en henrivende plet, herrer med flunkende nye handsker og damer med buketter i brystet virkede i deres elegance underligt kejtede i disse landlige omgivelser.

Hun udstødte et fryderåb:

"Vi skal vel bade siden, ikke?"

Længere henne var der en slags bugt, dér ville hun blive og hun lod Patissot tage årerne ind og fortøje båden ved en gren, der hang ud over vandet. "Kom her og sæt dig ved siden af mig!"

Hun lagde sin arm om halsen på ham og lænede kælent sit hoved mod hans skulder, idet hun hviskede: "Har vi det ikke yndigt? Å, hvor det er vidunderligt at være på vandet!"

Patissot gav hende ret. Han svømmede i lykke og han tænkte på de tåbelige kaproere, der uden nogensinde at føle flodbreddernes dårende trylleri og fryde sig over sivenes svaje ynde, blot stønnende, svedende og sløve af muskelanspændelse, roer fra den beværtning, hvor de har spist frokost, til den beværtning, hvor de skal spise til middag.

Han havde det så dejligt, at han endte med at falde i søvn. Da han vågnede … var han alene. Han kaldte, men ingen svarede.

Han blev nervøs og roede tilbage op ad floden. Han var bange for, at der var hændt en ulykke.

Men pludselig fik han langt borte øje på en lang og slank kaproningsbåd, som blev roet af fire roere, der var lige så brune som negere. Den kom nærmere som en pil fløj den over vandet. Ved roret sad der en kvinde … Himmel … var det ikke? … Jo, vist så – det var hende! For at hjælpe roerne med at holde takten i åreslagene, sang hun med sin skingrende stemme en vise, som hun afbrød, da hun var kommet lige ud for Patissot.

Hun førte hånden op til munden og tilkastede ham et kys, idet hun råbte:

"Dér, dit gamle fjols!"

En middag og nogle meninger

I anledning af nationalfesten var Antoine Perdrix, Patissots kontorchef, blevet udnævnt til ridder. Han havde i tredive år gjort tjeneste under de foregående regeringsformer og i ti år arbejdet for den nuværende regering. Hans undergivne skumlede i krogene over således at blive belønnede gennem deres chefs person, men fandt det dog formålstjenligt at skænke ham et ridderkors, prydet med imiterede diamanter, og den nye ridder, der ikke ville stå tilbage, indbød dem alle til middag den påfølgende søndag på sit landsted i Asnières.

Huset, der var overbroderet med mauriske ornamenter, lignede en varieté, men dets beliggenhed gav det værdi, for jernbanelinjen skar haven i hele dens bredde i kun tyve meters afstand fra havestuedøren. Midt på den traditionelle runde græsplæne var et cementbassin med røde guldfisk og et springvand, som mindede om en klystersprøjte, og som undertiden sendte mikroskopiske regnbuer op i luften, hvad der fyldte de besøgende med den største beundring.

Denne sprøjtes vandforsyning optog i høj grad Perdrix. Tit og ofte stod han op allerede klokken fem om morgenen for at fylde beholderen. Han pumpede fanatisk i skjorteærmer og med sin svære bug vældende op over benklæderne, bare for, når han kom hjem fra kontoret, at kunne have den tilfredsstillelse at skrue op for springvandet og forestille sig, at en forfriskende kølighed spredte sig ud over hele haven.

Festdagen oprandt, og alle gæsterne, den ene efter den anden, udtømte sig i begejstring over ejendommens

beliggenhed. Hver gang man i det fjerne hørte et tog komme buldrende, råbte Perdrix med høj røst dets bestemmelsessted: Saint-Germain, Havre, Cherbourg eller Dieppe, og for løjer vinkede de alle sammen til de rejsende, der stod ved kupévinduerne.

Kontoret var fuldtalligt til stede. Der var først souschefen Capitaine og Patissot, som var første-fuldmægtig, så kom de Sombreterre og Vallin, et par nye embedsmænd af levemandstypen, der kun viste sig på kontoret, når det passede dem, og endelig Rade, der i hele ministeriet var berømt for de vanvittige meninger, som han åbenlyst forfægtede, samt ekspeditionssekretæren Boivin.

Rade gik for at være noget for sig selv. Nogle af hans kolleger kaldte ham for fantast og idealist, andre af dem for revolutionær, men alle var de enige om at sige, at han var et fjols, der stod sig selv i vejen. Han var allerede gammel, lille og mager med et par spillende øjne og langt, hvidt hår. Hele sit liv havde han udtalt sin største foragt for alt administrativt arbejde. Han elskede bøger og elskede at læse dem; af naturen var han en oprører, en sandhedssøger, en bekæmper af alle gængse fordomme, og han fremsatte sine meninger på en afgørende og paradoksal måde, der lukkede munden både på de, som går rundt i sløv tilfredshed, og på de, der er utilfredse med alt uden at vide hvorfor.

I omtale hed han altid "den gale Rade" eller "det brushoved til Rade!" og den langsomhed, hvormed hans avancement gik for sig, syntes at hæve alle middelmådighederne på hans bekostning. Hans dristige udtryk og hans uafhængighed fik mange gange hans kolleger til at skælve, og med rædsel spurgte

de hinanden, hvorledes det var muligt, at han havde kunnet beholde sin plads.

Så snart de var kommet til bords, holdt Perdrix en lille tale, hvori han takkede sine "medarbejdere" og lovede dem sin beskyttelse, der kom til at betyde mere, efterhånden som han steg i myndighed; han sluttede med en bevæget passus, i hvilken han takkede og forherligede den liberale og retfærdige regering, som forstod at påskønne sine ringeste tjeneres fortjeneste.

Souschefen, Capitaine, svarede på hele kontorets vegne, han lykønskede, gratulerede, bukkede, hidsede sig op til en begejstret stemning og gjorde sig til tolk for de andres lovprisninger. Disse to prøver på fransk veltalenhed, blev modtaget med et overstrømmende bifald, hvorefter man for alvor gav sig i kast med maden.

Alt gik godt lige til desserten, da samtalens åndelige misvækst ikke generede nogen. Men ved kaffen opstod der pludselig en diskussion, som fik Rade til at fare ud og overskride alle grænser.

Det var selvfølgelig kærlighed, der var på tale, og et pust af ridderlighed gik igennem denne stue, der var fuld af bureaukrater. Kvindens skønhed, hendes sjæls renhed, hendes ynde, hendes sikre dømmekraft og hendes følelsers finhed blev hævet til skyerne. Men Rade gav sig til at protestere. Han nægtede hårdnakket, at det såkaldte "smukke" køn var i besiddelse af alle de egenskaber, som man tillagde det, og overfor den almindelige forargelse, der fulgte efter hans udtalelser, gav han sig til at citere bekendte forfattere.

"Schopenhauer, mine herrer, Schopenhauer, der er en stor filosof, som hele Tyskland ser op til, siger: 'Mandens forstand må have været meget formørket af elskov, siden han har kunnet finde på at kalde dette køn med den korte vækst, de smalle skuldre, de brede hofter og de kalveknæede ben for *det smukke*. Kvindens eneste skønhed ligger i virkeligheden i hendes elskovsinstinkt. I stedet for at kalde hendes køn for det smukke, ville det have retfærdigere at kalde det for det uæstetiske. Kvinderne har hverken følelse for eller forstand på musik, lige så lidt som for poesi eller for de plastiske kunster. Det er alt sammen hos hende ikke andet end rent efterabelsestalent, lutter påskud og affektation med det formål at behage, som er hendes eneste tragten.'"

"Den mand, som har sagt det, er en dumrian," erklærede de Sombreterre.

Rade fortsatte, uanfægtet og smilende:

"Og Rousseau? Hvad mener ikke Rousseau? 'Kvinderne,' siger han, 'bryder sig i almindelighed ikke om nogen art af kunst, de forstår sig ikke på den, og de har intet geni.'"

De Sombreterre trak ringeagtende på skuldrene:

"Rousseau er lige så dum som den anden – det er min mening."

Rade smilede stadig:

"Og lord Byron, som dog satte pris på kvinderne, ved De, hvad han sagde: 'Der skal sørges godt for dem, både med føde og med klæder, men man burde ikke give dem lov til at blande sig med samfundet. De burde også have undervisning i religion, men holdes uvidende om poesi og politik og kun læse andagts- og kogebøger.'"

Rade gjorde en lille pause og vedblev:

"De kan jo selv se det, mine herrer. Alle kvinder lærer at male og at spille, og dog er der ikke én kvinde, som har malet et udødeligt billede eller skrevet en opera, der var værd at lægge mærke til! Og hvorfor ikke, om jeg må spørge? Fordi de er *sexus sequior*, det andet køn i alle retninger, et køn, som er skabt til at holde sig i baggrunden."

Patissot begyndte at blive vred:

"Og Georges Sand?"

"Hun var en undtagelse, en ren undtagelse. Jeg kan citere Dem endnu en udtalelse af en anden stor filosof, en engelsk denne gang: Herbert Spencer. Den lyder således: 'Hvert køn er i stand til under indflydelse af særlige stimulanser at lægge egenskaber, der ellers under almindelige forhold særpræger det andet køn, for dagen. Således kan, for at tage et yderliggående eksempel, en særlig ophidselse få mændenes bryster til at give mælk; i store hungersnødperioder har man set små, moderløse børn blive frelst på denne måde. Vi anbringer dog ellers ikke den egenskab at kunne give mælk mellem mændenes særlige attributter. På lignende vis kan en kvindelig intelligens i visse tilfælde frembringe fortræffelige resultater, som man imidlertid ikke tør regne med, når den kvindelige natur skal vurderes som en social faktor …'"

Patissot følte sig krænket i sin medfødte ridderlighed og erklærede:

"Man skulle ikke tro, at De var franskmand. Den franske ridderlighed er dog en af patriotismens former."

Rade tog handsken op:

"Jeg er aldeles ikke patriot, i alt fald så lidt som muligt."

Stemningen blev pludselig kølig, men han fortsatte uanfægtet:

"Er De enig med mig i, at krig er noget, der strider imod naturen? At den skik at slagte hinanden tyder på, at to folk står på det samme barbariske trin? At det, eftersom det eneste virkelige gode er *livet*, er hæsligt at se regeringen, hvis pligt det er at beskytte borgernes tilværelse, hårdnakket søge efter midler til at udrydde dem? Ja, ikke sandt? Nuvel, er krigen noget så forfærdeligt, er så ikke patriotismen den grundtanke, som bærer den oppe? Når en morder dræber, har han en tanke med det, den tanke, at han vil stjæle. Men når en brav mand med sin bajonet gennemstikker en anden brav mand, som måske er familiefader eller en stor kunstner, hvilken tanke adlyder han så? ..."

Alle de tilstedeværende følte sig dybt krænkede:

"Når man tænker den slags ting, tier man stille med dem i andres nærværelse."

Patissot indvendte:

"Undskyld, min herre, men der er dog visse principper, som alle hæderlige folk anerkender."

Rade spurgte:

"Hvilke?"

I en meget højtidelig tone svarede Patissot:

"Først og fremmest moralen."

Rade strålede og udbrød:

"Et eneste eksempel, min herre, et ganske lille eksempel. Hvad er Deres mening om de gentlemen, som med silkekasket på hovedet henlever deres tid på de ydre boulevarder, og som

driver en næringsvej, jeg ikke behøver nærmere at karakterisere?"

Over alle ansigterne omkring bordet gik et udtryk af dyb foragt.

"Ja, dér ser De, mine herrer! Men kun for et århundrede tilbage var det skik og brug, at en virkelig elegant adelsmand, der ellers var meget kilden i sin æresfølelse, til … til veninde havde en "meget smuk og hæderlig dame af de bedste kredse", og at han fuldstændig levede på hendes bekostning, ja, endog ruinerede hende. Det vil med andre ord sige, at moralprincipperne er i høj grad varierende og følgelig …"

Perdrix, som var synlig forlegen, standsede ham:

"De slår fødderne bort under samfundet, hr. Rade. Man skal altid have principper. Som nu i politik. Her sidder de Sombreterre, som er legitimist, Vallin, som er orléanist, og Patissot og jeg, som er republikanere, vi har alle meget forskellige principper, ikke sandt? Og alligevel kommer vi rigtig godt ud af det med hinanden netop, fordi vi er fem."

Rade udbrød:

"Jeg har også principper, jeg har oven i købet nogle meget bestemte principper."

Patissot løftede hovedet og sagde koldt:

"Det ville more mig at lære dem at kende, hr. Rade."

Rade lod sig ikke bede:

"Ja, nu skal De få dem:

1. princip: En eneherskerregering er en uhyrlighed.

2. princip: Den indskrænkede stemmeret er en uretfærdighed.

3. princip: Den almindelige stemmeret er en tåbelighed.

Tænk Dem at udlevere millioner af mennesker, hvorimellem der kan være fremragende intelligenser, lærde, ja endog genier, til et væsens lune og forgodtbefindende, et væsen, som i et øjebliks dårskab, rus eller forelskelse i sin ophidsede fantasi ikke vil betænke sig på at ofre alt, at bortødsle den velstand, som alle i landet har været med til at samle, og at lade tusinder af mænd hakke til plukfisk på slagmarken … osv. osv. … Det forekommer mig ud fra en nøgtern betragtning at være en naturstridig vildfarelse.

Hvis man på den anden side går med til, at landet skal regere sig selv, er det at udelukke en del af borgerne fra at deltage i statens styrelse, tilmed under et påskud, der altid er i høj grad omtvisteligt, en så hårrejsende uretfærdighed, at det forekommer overflødigt at drøfte det videre.

Tilbage er da den almindelige stemmeret. De vil nok indrømme med mig, at genierne er grumme sjældne, ikke sandt? Hvis vi regner meget rigeligt, kan vi sætte, at der for øjeblikket her i Frankrig er fem. Lad os hertil – stadig flot regnet – føje to hundrede, som har et stort talent, tusinde andre med forskellige talenter og ti tusinde, der på det ene eller det andet område rager frem over de øvrige. Det bliver altså en generalstab på elleve tusinde to hundrede dygtigheder. Derefter kommer de middelmådiges hær, der følges af tåbernes mangfoldighed. Da de middelmådige og tåberne altid danner et umådeligt flertal, er det ganske utænkeligt, at de kan vælge en intelligent regering.

For at være retfærdig må jeg indrømme, at logisk set forekommer den almindelige stemmeret mig at være det eneste

antagelige princip, men desværre er det urimeligt at føre det ud i praksis, og jeg skal sige Dem hvorfor.

At lade alle et lands ledende magter tage del i regeringen, at få alle interesser repræsenterede og tage hensyn til alle rettigheder er en ideel, men lidet praktisk drøm, for den eneste magt, som man er i stand til at måle, er netop den, som der burde regnes mindst med, dumhedens magt, antallet. Efter denne metode kommer den uintelligente mængde forud for geniet, for al viden, for sagkundskaben, for rigdommen, for industrien osv. Hvis De kunne give et medlem af instituttet ti tusinde stemmer og en kludesamler én, en stor ejendomsbesidder hundrede stemmer og hans fæster ti, ville de omtrent have tilvejebragt en nogenlunde national repræsentation, som virkelig repræsenterede alle nationers kræfter. Men jeg gad nok se, hvorledes De ville bære Dem ad med det!

Af alt dette drager jeg følgende slutninger:

Når man i gamle dage ikke kunne finde sig nogen livsstilling, blev man fotograf, nutildags bliver man deputeret. En myndighed, der sammensættes på denne måde, bliver altid sørgeligt uduelig, det vil sige lige så uduelig til at udrette noget slet som til at udrette noget godt. En tyran kan derimod, hvis han er dum, gøre meget ondt, og hvis han tilfældigvis er intelligent – hvad der er uhyre sjældent – meget godt.

Jeg føler ikke trang til at træffe noget valg mellem disse to regeringsformer. Jeg erklærer mig for anarkist, det vil sige tilhænger af den myndighed, som holder sig mest tilbage, som mærkes mindst, som i ordets videste betydning er mest liberal og på samme tid revolutionær, som med andre ord er sin egen

evige fjende, fordi den i ethvert tilfælde altid er og må være fuldkommen mangelfuld … ja, det er min mening."

Det svirrede med harmfyldte udbrud over bordet, alle, legitimister, orléanister og embeds-republikanerne, blev helt røde i hovederne af vrede. Særlig Patissot var lige ved at kvæles, han vendte sig om imod Rade og spurgte:

"Der er altså intet, De tror på?"

Den anden svarede roligt:

"Nej, intet."

Den vredesbølge, der skyllede gennem stuen, hindrede Rade i at fortsætte. Men Perdrix iførte sig på ny sin chefs-værdighed og sluttede diskussionen: "Lad os holde inde, mine herrer, jeg beder Dem. Vi har hver vor mening, ikke sandt, og ingen af os føler nogen lyst til at forandre den."

Denne retfærdige bemærkning vakte almindeligt bifald. Men Rade, som stadig var i oprør, ville have det sidste ord.

"Jeg har alligevel en moral," sagde han, "den er meget enkel og altid anvendelig, den rummes i en sætning, en formel, om De vil. Den lyder således: "*Gør aldrig imod din næste, hvad du ikke vil have, at der skal gøres mod dig selv.*" Den vil det være Dem umuligt at pille ved, mens jeg med tre argumenter ville påtage mig at sønderlemme det mest hellige af alle Deres principper."

Denne gang var der ingen, som svarede. Men da middagsgæsterne om aftenen to og to sammen spadserede hjem, sagde de alle til hinanden:

"Nej, i dag gik Rade virkelig over grænsen. Han må åbenbart have en skrue løs. Han burde forflyttes til Charenton."

Et offentligt møde

På begge sider af en port, over hvilken ordet: *Bal* prangede med iøjnefaldende bogstaver, var opslået store, rødviolette plakater, som forkyndte, at dette folkelige forlystelsessted denne søndag skulle tjene et andet formål.

Patissot, der som en skikkelig borger langsomt for i ro at fordøje sin frokost slentrede afsted i retning ad banegården, standsede. Den skrigende farve havde fanget hans blik, og han læste:

DET ALMINDELIGE, INTERNATIONALE FORBUND
TIL FORSVAR FOR KVINDENS RETTIGHEDER
DEN PARISISKE HOVEDKOMITÉ

STORT OFFENTLIGT MØDE

Under ledelse af fritænkersken, borgerinde Zoë Lamour og den russiske nihilistinde, borgerinde Eva Schourine, med bistand af en delegation af borgerinder fra den frie tankes uafhængigheds-kreds og en gruppe borgere og meningsfæller.

Borgerinden Césarine Brau og borger Sapience Cornut, som er vendt tilbage fra sit eksil, vil begge tage ordet.

Adgangskort: 1 francs.

En ældre dame med briller sad foran et bord, der var dækket med et tæppe, og indkasserede pengene. Patissot gik derind.

I den næsten allerede fyldte sal sporedes den ejendommelige duft af våde hunde, der altid slår ud fra gamle jomfruers

skørter, blandet med ballokalets daglige tvivlsomme parfumer.

Efter nogle øjeblikkes ihærdig søgen fik Patissot øje på en ledig plads mellem en gammel dekoreret herre og en lille arbejdsklædt kone med et par overspændte øjne og et stærkt fremtrædende modermærke på kinden.

På tribunen var alle de agerende fuldtalligt til stede.

Borgerinden Zoë Lamour var en fyldig brunette med røde blomster i håret. Hun delte dirigenthvervet med den russiske nihilistinde, Eva Schourine, der var lille, blond og mager.

Lige under dem sad den berømte borgerinde Césarine Brau, også kaldet: "Mændenes Overvinder", ligeledes en smuk kvinde, og ved siden af hende borger Sapience Cornut, som var vendt tilbage fra sit eksil. Det var en olding med vildt strittende hår og skæg og et glubsk ydre, hans knyttede næver hvilede på hans knæ, og han stirrede ud over salen som en kat stirrer på et fuglebur.

Til højre befandt sig en delegation antikke borgerinder, ugifte, cølibatfortørrede og skrupskøre af håbløs venten, overfor en gruppe borgere, der betragtede det som deres pligt at reformere menneskeheden, og som aldrig havde klippet hverken deres hår eller deres skæg, formodentlig for at symbolisere det uendelige i deres stræben.

Publikum var stærkt blandet.

Kvinderne, der var i flertal, hørte til portnerskernes og de kvindelige småhandlendes klasser. Overalt dukkede den utrøstelige gammeljomfru-type frem mellem husmødrenes røde ansigter. Tre skoledrenge, der var kommet for at være imellem kvinder, sad og hviskede i en krog. Nogle enkelte familier havde indfundet sig af nysgerrighed. Men på første

række sad en neger i gult lærredstøj, en pragtfuld, krushåret neger, der holdt øjnene stift hæftede på tribunen og lo fra det ene øre op til det andet med en tavs, indestængt latter, som fik hans hvide tænder til at skinne i det sorte ansigt. Han lo uden at bevæge kroppen i mindste måde, som et menneske, der er komplet ude af sig selv af lyksalighed. Hvorfor var han dér? Mysterium! Havde han troet, at han skulle komme på komedie? Eller sagde han til sig selv inde i sit uldne afrikaner-hoved: "De er jo til at dø af grin af alle sammen! Det er en nydelig samling, den har vi ikke mage til under ækvator."

Borgerinde Zoë Lamour åbnede mødet med en lille tale.

Hun mindede forsamlingen om kvindens slaveri lige fra tidernes begyndelse, om den obskure rolle, der var tildelt hende og om hendes heltemod og hendes offervillighed over for alle store tanker. Hun sammenlignede hende med fortidens folkeslag, der kun bestod af konger og af et aristokrati, og hun kaldte hende for "den evige martyr", for hvem enhver mand er en hersker og i et øjebliks stor lyrik udbrød hun: "Folket har haft sit 87 – lad os også få vort. Den undertrykte mand rejste sig og lavede *revolution*; fangen sprængte sine lænker, og slaven gjorde oprør. Kvinder, lad os efterligne vore despoter! Lad også os gøre oprør, lad os bryde ægteskabets og slaveriets ældgamle lænke, lad os drage frem og erobre vor ret! Lad også os lave vor revolution!"

Hun satte sig under en torden af bifald. Negeren var helt vild af fryd, han bankede panden imod sine knæ og udstødte små, skarpe hvin.

Den russiske nihilistinde, borgerinden Eva Schourine rejste sig og sagde med en gennemtrængende, og blodtørstig

stemme:

"Jeg er russerinde. Jeg har hejst oprørets fane. Denne hånd har ramt mit fædrelands undertrykkere, og jeg erklærer for jer, franske kvinder, der hører på mig, at jeg er rede til under ethvert himmelstrøg og i alle dele af verden at kæmpe mod mandens tyranni og over alt hævne den skændigt undertrykte kvinde."

Denne tale fremkaldte en sand storm af bifald, og selveste borger Sapience Cornut rejste sig og gned sit gule skæg mod den hævnende hånd.

Fra nu af antog mødet en fuldkommen international karakter. De fremmede landes delegerede borgerinder stod frem den ene efter den anden og tolkede deres respektive landes tilslutning.

Først talte en tysk kvinde. Hun svulmede af fedt, på issen havde hun en tot hør, og hun fremsnøvlede med en tyk, klæget stemme:

"Djai vil kun sige, at det gamle Tiskland mit fryd har set de franske fruentimmers grosse bevægelse. Vore bryster" (hun slog på sit eget, der ikke ydede nogen modstand mod slaget) "har rystet ... vore ... djai taler ikke godt franske ... men vi er mit jer!"

En italienerinde, en spanierinde og en svensk delegeret sagde det samme, alle på det mest fantastiske sprog. Til sidst kom en uendelig lang englænderinde, hvis tænder lignede en rive. Hun udtrykte sig omtrent på følgende måde:

"I will også bringe from det frie England en hilsen til ... til ... den so ... so pittoreske lady-befolkning in Frankrig og til emancipationen af dette ... dette ... fiministparti. Hip! Hip! Hurrah!"

Denne gang gav negeren sig til at udstøde sådanne hyl af begejstring, ledsagede af så ubeherskede gestus – han slog benene op over stoleryggen og daskede sig som en rasende på lårene for at tilkendegive sin henrykkelse – at to af lokalets opsynsmænd blev nødt til at berolige ham.

Patissots sidemand mumlede:

"Lutter hysteri! Lutter hysteri!"

Patissot, som troede, at det var ham, der blev talt til, vendte sig om:

"Hvad behager?"

Herren undskyldte sig:

"Om forladelse, det var ikke Dem, jeg talte til. Jeg sagde bare, at alle de kvindfolk er hysterikere."

Patissot blev i høj grad overrasket og spurgte:

"Kender De dem da?"

"Ja, en lille smule. Zoë Lamour har været i kloster og forsøgt at blive nonne. Det er nummer ét. Eva Schourine har været anklaget for ildspåsættelse og blev erklæret for sindssyg. Det er nummer to. Césarine Brau er en almindelig intrigant, som vil have, at man skal tale om hende. Derovre ser jeg tre andre, der har været på min afdeling på hospitalet, og alle de gamle fruentimmere her omkring os, behøver jeg slet ikke at tale om."

Men der blev hysset ad dem fra alle sider. Borger Sapience Cornut, som var vendt tilbage fra sit eksil, havde rejst sig. Han rullede først skrækindjagende med øjnene, så begyndte han med en hul røst, der syntes at komme fra en dyb kælder:

"Der er tre ord, som er større end alt andet, tre ord, der lyser som sole og runger som tordenskrald: Frihed! Lighed! Broderskab! Det er folkeslagenes bannere. Under deres dug er

vi marcheret frem og har styrtet tyrannerne. Nu er det kvindernes tur til at svinge dem som våben og at marchere frem og erobre deres uafhængighed. Vær frie, frie i jeres elskov, i jeres hjem, i jeres fædreland. Bliv frem for alt vore lige i politisk henseende og overfor loven! Broderskab! Vær vore søstre, vore fortrolige i vore planer, vore tapre kammerater. Bliv i sandhed til den ene halvdel af menneskeheden i stedet for kun at være en lille brøkdel af den."

Og han styrtede sig ud i den højere politik, udviklede verdensomspændende principper, talte om folkeånd og samfundssjæl og profeterede en verdens-republik, bygget på de tre urokkelige grundstøtter: Frihed, lighed og broderskab.

Da han tav, var salen lige ved at styrte sammen under bifaldsstormen. Patissot vendte sig forbløffet om imod sin sidemand:

"Tror De, at han er rigtig klog?"

Den gamle herre svarede:

"Ja, vist så. Der er millioner som han. Det kan vi takke oplysningen for."

"Oplysningen?"

"Ja, nu da alle kan læse og skrive, kan den hidtil skjulte dumhed åbenlyst brede sig."

"De mener altså, at oplysningen ...?"

"Undskyld, min herre, jeg for mit vedkommende er liberal. Jeg vil ikke udtale nogen bestemt mening, jeg vil kun sige dette: De har et ur, ikke sandt? Godt, en dag springer fjederen, og De går hen til denne borger Cornut og beder ham om at gøre det i stand: for Dem. Han vil svare, at han ikke er urmager, og bede Dem om at gå pokker i vold. Men hvis noget går i stykker i det

uendeligt indviklede maskineri, der hedder Frankrig, tror han, at han bedre end noget som helst andet menneske her på jorden er i stand til lige på stedet at sætte det i lave. Og der er fyrre tusinde skrålhalse, som tror akkurat det samme, og som benytter sig af enhver lejlighed til at proklamere det. Jeg mener, at vi hidtil har manglet en ny ledende klasse, det vil sige mænd, hvis fædre har været vant til at tumle med magten, og som derfor er opdraget med dette mål for øje og er blevet særligt uddannet dertil, akkurat som de unge mennesker, der skal være polyteknikere ..."

En kraftig hyssen fra flere sider afbrød atter deres samtale.

En ung, melankolsk udseende mand var kommet op på tribunen.

Han begyndte:

"Mine damer!

Jeg har bedt om ordet for at bekæmpe Deres teorier. Når De forlanger, at kvinden skal have de samme borgerlige rettigheder som mændene, er det det samme som at forlange en tilintetgørelse af den magt, hun besidder. Alene kvindens ydre viser, at hun ikke af naturen er bestemt til et strengt legemligt arbejde eller til alt for store åndelige anstrengelser. Hendes rolle er en anden, men derfor ikke mindre smuk. Hun skænker os livets poesi. Ved sin ynde, ved et blik fra sine øjne behersker hun manden og verden. Manden har sin styrke, som kvinden ikke kan tage fra ham, men kvinden ejer det trylleri, som formår at lægge styrken i lænker. Hvad har kvinden at beklage sig over? Fra det øjeblik, da verden blev til, var det hende, som var herskerinden. Intet udrettes uden hende. Det er

for hendes skyld, at alt det skønne, mændene har skabt, er blevet til.

Men den dag, da kvinden bliver vor lige i borgerlig og politisk henseende, bliver hun vor rival. Så gælder det om, at det trylleri, der udgør hendes styrke, ikke brydes. Da vi uimodsigeligt både er de stærkeste og de åndeligt bedst udrustede i kunsten og videnskaben, vil kvindernes underlegenhed blive afsløret, og de vil for alvor blive de undertrykte.

De, mine damer, har den smukkeste rolle, for De er for os livets fortryllelse og belønningen for al vor stræben. Gør derfor intet forsøg på at forandre det, hvad der i øvrigt heller ikke vil lykkes Dem."

Han blev afbrudt af en kraftig piben og måtte forlade talerstolen.

Patissots sidemand rejste sig:

"Han er lidt romantisk den unge mand, men han er i det mindste i besiddelse af sin sunde fornuft. Vil De ikke drikke et glas øl med mig?"

"Tak, med fornøjelse."

Og de gik deres vej, mens borgerinde Césarine Brau beredte sig til at svare.

En mislykket udflugt

Når Patissot om søndagen havde været på landet, plejede han gerne hele ugen igennem at udmale al den skønhed, han havde set, og det ærgrede ham, at hans kolleger viste så liden begejstring for hans skildringer. Kun den gamle og som regel meget tavse Boivin hørte opmærksomt til. Han boede selv på landet, hvor han havde en lille have, som han dyrkede meget omhyggeligt. Han var tilfreds med lidt og følte sig fuldkommen lykkelig, blev der sagt om ham.

Patissot forstod nu hans glæde over landlivet og denne overensstemmelse i deres anskuelser gjorde dem straks til venner. For at befæste dette nyfødte venskab, indbød Boivin Patissot til at spise frokost hos sig den påfølgende søndag i hans lille hus i Colombes.

Patissot tog derud med toget klokken otte og fandt efter megen besvær midt i byen en lille, mørk og trang smøge, en slags slimet kloak mellem to høje mure, og helt nede ved enden af den en halvrådden dør, der var lukket med en stump sejlgarn, som var snoet omkring to søm. Han lukkede den op og stod ansigt til ansigt med et væsen, som det var vanskeligt nærmere at betegne, men som dog så ud til at være en kvinde. Hendes overkrop var svøbt ind i gamle klude, omkring hendes hofter hang en laset nederdel og i hendes uredte hår sad en hel mængde hønsefjer.

Hun stirrede med sine små grå øjne arrigt på den besøgende og spurgte efter et øjebliks tavshed: "Hvem vil De tale med?"

"Med hr. Boivin."

"Det er her. Hvad vil De tale med ham om?"

Patissot følte sig ilde til mode og svarede stammende:

"Ja, undskyld, men han … han venter mig."

Hun så endnu mere glubsk ud og fortsatte: "Nå, det er Dem, der kommer for at få frokost?"

Patissot fremhakkede et skælvende: "Ja", og hun vendte sig om og råbte op mod huset i en bister tone:

"Boivin, det er din gæst!"

Boivin kom straks til syne, lille og spinkel, på tærsklen af en slags stukkasse, som var tækket med zink og kun havde én etage; den lignede nærmest et varmebækken. Han var i hvide, plettede lærredsbukser og på hovedet havde han en fedtet panamahat.

Han trykkede Patissots hænder og førte ham ned i noget, som han kaldte for sin have. Dette noget lå ved enden af en ny gang og var en lille firkant jord af størrelse som et lommetørklæde og omgivet af mure, så høje, at solen kun én eller to timer om dagen kunne komme til at skinne derned. Nogle stedmoderblomster, nelliker, lavendler og roser førte en hensygnende tilværelse på bunden af denne brønd, som var uden luft og af genskinnet fra tagene ophedet som en tjæretønde.

"Jeg har ingen træer," sagde Boivin, "men det behøves heller ikke, for mine naboers mure giver mig al den skygge, jeg kan forlange. Jeg har det fuldstændig ligesom i en skov."

Han tog Patissot i knaphullet og fortsatte hviskende:

"De vil nok gøre mig en tjeneste, ikke sandt? De har jo set min kone, hun er ikke nem at komme ud af det med, det kan De nok mærke. Men det bliver meget værre, vent bare, til vi skal

spise frokost. Tænk Dem, for at hindre mig i at gå ud, tager hun mine kontorklæder fra mig, og lader mig gå herhjemme med nogle laser, som jeg ikke kan være bekendt at vise mig i på gaden. I dag har jeg ordentligt tøj på, fordi jeg har sagt til hende, at vi skulle spise til middag sammen. Det må De endelig huske. Men nu kan jeg ikke vande, fordi jeg er bange for at plette mine benklæder. Får jeg en plet på mine benklæder, så er alt tabt! Men De vil nok hjælpe mig, ikke?"

Patissot opfyldte hans ønske, smed frakken, smøgede sine skjorteærmer op og gav sig i lag med at poste vand af en post, der stønnede, rallede og hvæsede som en tuberkelpatient for at blive af med en lille spinkel vandstråle. Der gik ti minutter, inden vandkanden var fuld. Patissot var badet i sved.

Boivin ledede arbejdet.

"Herhen, på denne blomst … lidt endnu … det er nok … nu til den næste."

Men vandkanden, der var utæt, løb, Patissots fødder fik mere vand end blomsterne og den nederste kant af hans benklæder forsynedes med et gærde af snavs. Tyve gange i træk måtte han fylde kanden, og hver gang blev hans fødder våde, og han svedte og stønnede om kap med pumpen. Så snart han, udmattet af træthed, ville holde op, trak Boivin ham bønfaldende i ærmet og bad:

"Bare én kande til – én eneste – så skal De blive fri!"

Som tak forærede han Patissot en rose, men den var så udsprungen, at den næppe havde rørt ved knaphullet, førend alle bladene faldt af, og den eneste pynt, der var tilbage, var en lille grønlig knop, så hård som en sten. Patissot nænnede dog ikke at sige noget og Boivin lod, som om han ikke så det.

Fru Boivins stemme lød pludselig skingrende inde fra huset:

"Nå, kommer I eller kommer I ikke? Har I ikke hørt, at der er blevet sagt, at maden var færdig?"

De skyndte sig op mod varmebækkenet, skælvende som et par skoledrenge.

Lå haven i skygge, lå huset til gengæld i bagende solskin og det hedeste rum i et romersk bad var ikke så hedt som Boivins spisestue. Tre tallerkener med snavsede pletgafler klæbede fast til nogle gamle fedtpletter på et fyrretræsbord. Midt på bordet stod et lerfad med noget kogt oksekød, der var varmet op i en ubestemmelig væske, hvori der flød nogle spirende kartofler. De satte sig og begyndte at spise.

En stor karaffel, der var fyldt med vand, som havde en ganske svag, rødlig farve, tiltrak sig Patissots blik. Boivin lagde mærke til det og sagde lidt flov til sin kone:

"Hør, min skat, kunne du ikke i dagens anledning give os lidt ren vin?"

Hun gloede arrigt på ham og svarede:

"For at I begge to skulle drikke jer fulde, ikke sandt, og så blive siddende her og skråle op hele dagen? Jo, det var såmænd en nydelig anledning!"

Han tav. Efter ragout'en kom der en anden ret kartofler, blandet med noget flæsk, som var aldeles harsk. Da også den var spist, stadig i tavshed, erklærede konen:

"Ja, så kan I godt rejse jer. Der er ikke mere."

Boivin stirrede forbløffet på hende og udbrød:

"Ja, men hønen? ... Hønen, som du plukkede i morges?"

Hun satte hænderne i siden:

"I har måske ikke fået nok? Fordi du slæber Gud og hvermand her hjem, er det da ingen grund til, at vi skal ædes helt ud af huset. Der skulle måske slet ikke være noget til mig resten af dagen?"

De to herrer rejste sig og gik ud i haven, hvor Boivin hviskede til Patissot:

"Vent blot et øjeblik på mig, så stikker vi af!"

Han gik tilbage til spisestuen, og Patissot kunne ikke undgå at høre følgende samtale:

"Kan du ikke give mig tyve sous, min skat?"

"Hvad skulle du med dem?"

"Man ved ikke, hvad der kan ske. Det er altid bedst at have penge hos sig."

Hun råbte højt, for at Patissot skulle høre det:

"Nej, du får dem ikke. Når den fyr har spist frokost hos dig, er det vel ikke mere end rimeligt, at han betaler resten af dagen."

Boivin kom tilbage, parat til at gå, men Patissot, der ville være høflig, bukkede for husets frue og stammede:

"Må jeg takke Dem, frue … for den elskværdige modtagelse."

Hun svarede:

"Så, det er godt. Sørg bare for, at han ikke kommer fuld hjem, ellers skal De få med mig at gøre, det kan De stole på!"

Endelig kom de afsted.

De måtte først over en mark, der var lige så bar som et bord og lå i stegende sol. Patissot ville plukke en plante, der stod ved grøftekanten, men udstødte et skrig af smerte. Det sved forfærdeligt inde i hans hånd. Det var en brændenælde, han havde taget på. En stærk lugt af gødning steg op fra marken og gav ham kvalme.

Boivin sagde trøstende:

"Hav bare en lille smule tålmodighed, så kommer vi ned til floden."

Han havde ret; de kom ned til floden. Der stank af dynd og af råddent vand, og solen skinnede så stærkt ned på dette rådne vand, at det skar Patissot i øjnene.

Han foreslog Boivin, at de straks med det samme skulle spise til middag, og de standsede foran en skummel kippe, der søgtes af flodskipperne og af omegnens pøbel.

Boivin så sin ledsagers betænkelige mine og skyndte sig at sige, inden de gik ind:

"Her er ikke videre elegant, men man spiser udmærket."

De fandt en plads, og Patissot, der var meget sulten, bestilte sig en omelet. Men allerede ved det andet glas vin forstod Patissot, hvorfor Boivins kone holdt ham så strengt. Han var fuldstændig fra det, han vrøvlede, ville absolut udrette et eller andet og blandede sig som fredsmægler ind i en strid mellem to drukkenbolte, som slog løs på hinanden. Både han og Patissot ville have fået prygl, hvis ikke værten havde lagt sig imellem.

Boivin var så fuld, at han næsten ikke kunne gå, men Patissot anstrengte sig forgæves for at få ham til at lade være med at drikke mere. Til sidst besluttede han at få ham slæbt ud af beværtningen, men han dinglede så stærkt, at Patissot måtte bruge alle sine kræfter for at holde ham på benene.

De famlede sig ud i mørket over markerne. De gik fejl af stien og flakkede længe om, indtil de pludselig kom ind i en skov af pæle, der nåede op i højde med deres næse. Det var en vinmark med dens stokke. De vaklede længe om derinde, måske en time eller to, følte sig for med hænderne, vendte og drejede sig og

blev ved med at komme tilbage til samme sted uden at kunne finde ud.

Til sidst snublede Boivin over en af stokkene, der gav ham en lille rift i kinden. Uden at lade sig røre af denne hændelse blev han siddende på jorden og udstødte med en fuld mands stædighed gang på gang et skingrende "Halløj–da–du!", der rungede gennem vinstokkene, mens Patissot, grebet af en pludselig, panisk skræk, gav sig til at råbe ud mod alle fire verdenshjørner:

"Er der nogen? Hjælp! Hjælp!"

En bonde, der noget forsinket var på hjemvejen, kom dem til hjælp og viste dem på rette vej.

Jo nærmere de kom Boivins hus, des mere ængstelig blev Patissot til mode. Endelig stod de foran døren, der i samme øjeblik blev smækket op, og som en af oldtidens furier åbenbarede fru Boivin sig med et lys i hånden.

Så snart hun fik øje på sin mand, som hun rimeligvis havde stået på lur efter lige siden mørkets frembrud, fo'r hun henimod Patissot og hvinede:

"De uforskammede slyngel! Jeg tænkte jo nok, at De ville bringe ham fuld hjem!"

Den stakkels Patissot blev dødelig forskrækket, han slap vennen, der trimlede om midt i gydens snavs, og satte i fuldt firspring afsted til banegården.

(Maupassant genbrugte historien i Le Père Mongilet (En landtur) – se samlingen Værelse nr. 11).

På de vilde veje

Patissot havde haft en besværlig uge på kontoret; ikke desto mindre havde han besluttet, at han om søndagen ville tage til Saint-Germain for at besøge det forhistoriske museum, af hvilket han ikke forstod det mindste. Bagefter ville han som en belønning beundre den skønne udsigt fra terrassen med Paris i baggrunden og de mange byer, skove, søer og marker, hvorigennem der som en stor, blålig slange snor sig den skønne herlige flod, der går gennem Frankrigs hjerte: *Seinen*.

Han sov imidlertid over sig og kom for sent til toget; i sin ærgrelse forandrede han fuldstændig sin plan og bestemte sig til at tage ud med en af Seinebådene til Saint-Cloud og derfra spadsere gennem skoven til Versailles.

Han havde taget sit generalstabskort med sig, og så snart han var kommet i land i Saint-Cloud, satte han sig på landgangsbroen og studerede det meget omhyggeligt. Det var slet ikke indviklet, han skulle blot først gå lige ud og så svinge til venstre og derefter skrå i retning af højre. Så kunne han være i Versailles tidsnok til at spise til middag dér.

Da han havde gået i nogen tid, kom han til en korsvej, der ikke var anført. Da han var stolt af sin orienteringsevne, stod det ham imidlertid straks klart, at vejen til højre måtte gå i den rigtige retning. Han gik et stykke ned ad den, men så svingede den pludselig til venstre og lidt efter stod han atter ved en korsvej. Så måtte han indrømme for sig selv, at han igen, ligesom hver gang han stolede på sit kort, var faret vild.

Mismodig stirrede han omkring sig i håb om at finde nogen, han kunne spørge om vej, da han et stykke borte fik øje på et par, en herre og en dame, der kom gående hen imod ham og gjorde tegn til ham. Damen vinkede med sin parasol og herren, der var i skjorteærmer og havde sin frakke over den ene arm, fægtede i luften med den anden.

Pludselig satte damen i løb, idet hun råbte:

"Å, hør, De dér! Å, hør!"

Patissot tørrede sin pande og svarede:

"Er det mig, De vil tale med?"

Hun udbrød:

"Ja, tænk, vi er gået vild!"

Han skammede sig ved at indrømme, at det var gået ham på samme måde, og sagde derfor overlegent og beroligende:

"De er på vejen til Versailles."

"Hvad for noget? På vejen til Versailles? Og vi skal til Rueil?"

Patissot blev lidt forvirret, men svarede ikke desto mindre frækt:

"Undskyld, frue, men jeg kan vise Dem på mit generalstabskort, at De er på vejen til Versailles."

Manden var kommet nærmere. Han så forskræmt og forvildet ud. Så snart han havde nået dem, udbrød hans kone, der var en ung fiks og energisk brunette:

"Dér kan du høre, hvad du har fået lavet! Nu er vi i Versailles! Værsågod, se selv på det generalstabskort, som den herre nok er så venlig at vise dig! For du kan da vel læse? Herregud, hvor folk dog kan være idioter! Jeg sagde jo til dig, at vi skulle dreje til højre, men du ville ikke. Du tror altid, at du ved alting bedre end alle andre mennesker."

Den stakkels mand så ganske uskyldig ud. Han svarede:

"Ja, men min søde lille ven, det var jo dig, som ..."

Hun lod ham ikke få lov til at tale ud, men begyndte at bebrejde ham hele deres samliv lige siden deres bryllup og til denne dag. Mens hun talte, søgte hans blik med et ynkeligt udtryk ind i krattet på siden af vejen, som om han ville trænge dybt ind i det, og fra tid til anden udstødte han som i et pludseligt anfald af vanvid et gennemtrængende skrig, sådan noget i retning af: "Tiiit!". Det lod dog på ingen måde til at forundre hans kone, mens det gjorde Patissot ganske lamslået.

Endelig syntes den unge kone at have udtømt hele sit repertoire. Hun vendte sig om imod Patissot og sagde med en brat overgang smilende:

"Hvis De ikke har noget imod det, kunne vi måske få lov til at følges med Dem, for at vi ikke skal fare vild og risikere at komme til at overnatte i skoven."

Han kunne ikke godt afslå det, men han var i højeste grad ulykkelig og anede ikke, hvilken vej han skulle føre dem.

De gik længe. Manden råbte stadig sit: "Tiiit!"

Aftenen faldt på. Det disede slør, der ved mørkets frembrud lægger sig over jorden, begyndte langsomt at folde sig ud, og skoven fyldtes af den ejendommelige, kølige friskhed, som er nattens forløber, og som ejer sin egen stemningssvangre poesi.

Den unge kone havde taget Patissots arm, og hun vedblev med fra sin rosenrøde mund at udspy bebrejdelser mod manden, der uden at svare hende stadig råbte på sit: "Tiiit!" endnu højere end før.

Til sidst kunne Patissot ikke længere styre sin nysgerrighed, men spurgte:

"Hvorfor skriger De sådan?"

Med tårer i øjnene svarede manden:

"Det er min stakkels hund, som er blevet borte."

"Hvad for noget? Har De mistet Deres hund?"

"Ja. Den har hele sit liv levet i Paris, den havde aldrig før været på landet, derfor tog jeg den med. Men da den kom her ud i skoven, blev den så henrykt, at den gav sig til at gø og springe omkring, som om den var vanvittig. Til sidst løb den ind i skoven, og det hjalp ikke, at jeg kaldte på den, den lystrede ikke. … Og at tænke sig, at den nu måske sulter ihjel derinde! … Tiiit!"

Konen trak på skuldrene og svarede:

"Når man er så dum som du, skal man ikke indlade sig på at holde hund!"

Men pludselig stod manden stille og gav sig til febrilsk at famle omkring på sig.

Hun så på ham:

"Hvad er der nu i vejen?"

"Jeg har ikke passet på … jeg glemte, at jeg havde min overfrakke over armen og jeg har tabt min tegnebog … alle mine penge lå i den."

Denne gang var hun lige ved at kvæles af harme:

"Så må du virkelig lede efter den."

Han svarede blidt:

"Ja, men min søde ven, hvor skal jeg lede? Og hvor skal jeg træffe jer igen?"

"I Versailles naturligvis."

Patissot havde hørt tale om et hotel, der hed Hôtel des Réservoirs, og opgav det som mødested.

Manden vendte sig om, gik tilbage, bøjet ned mod jorden, som han ængstelig undersøgte, mens han stadig hvert øjeblik skreg: "Tiiit!" Det varede længe, inden han forsvandt, men mørket, der for hvert sekund blev tættere, slettede ham omsider ud. Det sidste, de skelnede, var et utydeligt omrids af hans skikkelse, men endnu længe efter blev de ved med at høre hans: "Tiiit!", der, efterhånden som det blev mørkere, og hans håb om at finde hunden blev ringere, lød skarpere og skarpere i natten.

Patissot følte sig mildt bevæget, da han var blevet alene tilbage i aftenens kælne mørke under træerne med den lille ukendte kvinde, som klyngede sig til hans arm. For første gang følte han, der ellers var en uforbederlig egoist, sig betaget og fik en anelse om elskovens poetiske side og den rolle, naturen kan spille som akkompagnement til éns følelser. Han ledte efter nogle ridderlige ord, men han fandt ingen.

Pludselig stod de ved en landevej og til højre nede i en dal skimtede de nogle huse. En mand kom gående.

Patissot spurgte ham skælvende om, hvor de var.

"I Bougival."

"Hvad behager? I Bougival? Er De vis på det?"

"Ja, det ved Gud jeg er, jeg bor der selv."

Den unge kone brast i en overgiven latter. Den tanke, at hendes mand ikke kunne finde hende igen, forekom hende vidunderlig komisk.

De spiste til middag i en lille landlig restaurant ved flodbredden. Hun var kåd og indtagende og fortalte en mængde pudsige historier, der fuldstændig fordrejede hovedet på Patissot.

Men da de skulle gå, udbrød hun pludselig:

"Gud, jeg kommer i tanker om, at jeg ingen penge har på mig!"

Patissot skyndte sig at vise sig galant. Han trak sin portemonnæ frem, tilbød at låne hende, hvad hun behøvede, og gav hende et tyvefrancsstykke, da han ikke syntes, at han kunne byde hende mindre. Hun sagde intet, men tog pengene med et kort og alvorligt "Tak", ledsaget af et yndefuldt smil.

Så tog hun sin hat på foran spejlet, ville ikke give Patissot lov til at følge sig, da hun jo nu vidste, hvor hun var, og hvilken vej hun skulle gå, og til sidst svippede hun afsted som en fugl, der flyver bort, mens Patissot temmelig gnaven opgjorde sit regnskab over dagens udgifter.

Den næste dag kom han ikke i ministeriet. Han havde tømmermænd.

(Maupassant genbrugte historien i Gil Blas 1884 med titlen Souvenir (Et minde) – se samlingen Hånden og andre fortællinger.)

Om "En pariserborgers søndage"

Forfatter: Guy de Maupassant (1850-1893).
Org.titel: *Les dimanches d'un bourgeois de Paris* udkom første gang som en serie i avisen *Le Gaulois* fra 31. maj til 16. august 1880, og senere samlet i bogform i serien *Œuvres complètes illustrées de Guy de Maupassant*, Libraire Paul Ollendorff, Paris 1899-1904.
Denne udgave efter: *Samlede værker af Guy de Maupassant: En Pariserborgers Søndage.* På Dansk ved Loulou Lassen. Fh. A. Christiansens Forlag (Hermann-Petersen). København 1912.
Oversætter: Loulou Lassen (1876-1947).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration af Géo Dupuis (1874-1932).

ISBN 978-87-7628-390-2
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-583-9 (Ølstykke 2018).

© 2026 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk